

משרד התקשורת

פעולות ביקורת

באגף כלכלה, משק ונכסים נבדקה פעולתו של המשרד בהכנת עיתוד המלאי במחסניו; הבדיקה נערכה במסגרת בדיקה כללית בנושא רמות מלאי במשק הממשלתי (ראה עמ' 197 בדו"ח זה). בחטיבת שירותי ההנדסה נבדקו השירותים הניתנים על ידי המשרד לרשות השידור בהפעלת שידורי הרדיו והטלוויזיה.

בהנהלת שירותי הדואר ובשש יחידותיה המינהליות נבדקה פעולת המיון של דברי הדואר הארצי וניתובם וכן סדרי הפיקוח שמפעילה ההנהלה על יחידותיה בתחום זה. באגף כלכלה, משק ונכסים ובהנהלת שירותי הדואר נבדקו הפעולות לקראת הקמתו של בית מיון חדש בתל אביב. בחשבות המשרד נבדקו הוצאות המיון וכן ההוצאות לבניית בית המיון החדש.

בנק הדואר – חשבונות סילוקים ללא תנועה

בהמשך לביקורת, שנערכה בבנק בשנת 1970 (ראה דו"ח שנתי 21, עמ' 604), נבדקו חשבונות הסילוקים ללא תנועה. עד 1968 נהג הבנק להפריד כל שנת את כרטיסי חשבונות הסילוקים ללא תנועה מהכרטיסת הכללית ולרכז את יתרותיהם בחשבון מיוחד. היתרה בחשבון זה ל-31.3.1971 הייתה 90,500 ל"י. בין החשבונות היו גם כאלה, שיתרותיהם נעו בין כמה מאות ל"י לכמה אלפי ל"י, ולא הייתה בהם תנועה במשך חמש שנים ומעלה. הביקורת הציעה, שתיערך בדיקה מיוחדת של חשבונות אלה, וזאת כדי למנוע שימוש בהם שלא כדין. הבנק הודיע, שהוא פנה אל בעלי החשבונות לברור מהותם של אותם חשבונות. כן הציע משרד מבקר המדינה, שהבנק ימשיך לנפות מדי שנה בשנה את החשבונות, וירכו את יתרות החשבונות הלא פעילים בחשבונות מיוחדים, כדי לאפשר פיקוח יותר יעיל על חשבונות אלו ולצמצם את רשימת החשבונות, שהמחשב מדפיס מדי יום ביומו. על משיכות מחשבונות אלה יש לקיים פיקוח מיוחד. הבנק קיבל את המלצת הביקורת והודיע, שהחל משנת הכספים 1972/73 הוא יחזור ויפריד מדי שנה בשנה את החשבונות, שלא הייתה בהם תנועה במשך שנתיים, וירכו יתרותיהם בחשבון מיוחד; הפעולות בחשבונות אלה יבוצעו בחתימתם של שני עובדים בכירים בבנק.

מיון דואר ארצי וניתובו

שירותי הדואר אחראים, בין שאר תפקידיהם, להעברת דברי הדואר לעדיהם בארץ ובחוץ לארץ. שלבי הטיפול העיקריים בהעברת הדואר הם: איסוף מהתיבות, מיון לפי יעדים, ניתוב לבית הדואר של היעד, חלוקה על ידי הדוורים. המבנה הארגוני של שירותי הדואר הוא הנהלה, הנמצאת בירושלים, ושש יחידות מינהליות על בסיס גיאוגרפי: אחת בכל אחת משלוש הערים הגדולות, שבהן מצויים בתי המיון המרכזיים, ואחת בכל אחד משלושת המחוזות – צפון, מרכז ודרום.

בתי המיון בערים הראשיות משרתים בדרך כלל את עירם וסביבתה הקרובה. הם קשורים ביניהם ואל בתי דואר במחוזות באמצעות קווי הובלה ישירים להעברת הדואר הבינמחוזי — "שירותי לילה". הקווים הם: ירושלים—חיפה; ירושלים—תל אביב; תל אביב—חיפה; תל אביב—טבריה; תל אביב—באר שבע; ותל אביב—אשקלון.

מאז מלחמת ששת הימים משרת בית הדואר בירושלים גם את איזור יהודה ושומרון. בית הדואר בחיפה מספק את שירותי התעבורה למחוז הצפון ודרכו עובר רוב החומר המיועד למחוז זה. בית הדואר בתל אביב הוא הגדול ביותר הן משום שהוא משרת את העיר המאוכלסת ביותר, שהיא גם מרכז העסקים והחברות הגדולות, והן בגלל מיקומה הגיאוגרפי של העיר. מרוכזים בו רוב שירותי ההובלה הבינמחוזיים, הוא משמש מרכז להחלפת שקי דואר בין יעדים שונים ודרכו עובר רוב הדואר הארצי והדואר המיועד לחוץ לארץ.

מחוז הצפון משתרע ממטולה ועד כפר ויתקין בדרום. רוב הדואר מגיע למחוז דרך חיפה וחלקו דרך טבריה, המקיימת קשר ישיר לתל אביב. בית הדואר בטבריה מהווה מרכז מיון לדואר המיועד לגליל המזרחי והעליון. מחוז המרכז משתרע מכפר ויתקין ועד רמלה בדרום. במגמה להקל על בית המיון בתל אביב, ממזין הדואר השייך למחוז המרכז בבית המיון ברמת גן ומועבר ליעדיו במחוז באמצעות קווי התעבורה היוצאים מתל אביב. מחוז הדרום, הגדול בשטחו מהאחרים, משתרע מרמלה ועד סיני. בתי הדואר בחלקו הצפוני מעבירים ומקבלים את הדואר ישירות מבית המיון בתל אביב, ואלה שבחלקו הדרומי, באמצעות בית הדואר בבאר שבע, המקיים קשר ישיר לתל אביב.

להלן נתונים על היקף היחידות המינהליות של שירותי הדואר (נתונים ל-30.9.1971) ועל הכמות היומית הממוצעת של דואר ארצי רגיל יוצא ונכנס.

המחוז	מספר בתי דואר	מספר סניפי דואר	מספר סוכנויות דואר	מספר קווי דואר נע	כמות יומית ל-31.3.1971	כמות יומית ל-31.3.1970
ירושלים	1	18	10	1	189,000	166,000
תל אביב	1	34	21		490,000	450,000
חיפה	1	12	20		119,000	115,000
מחוז הצפון	33	12	126	17	191,000	171,000
מחוז המרכז	27	16	132	4	282,000	265,000
מחוז הדרום	21	10	45	15	188,000	170,000
סה"כ	84	102	354	37	1,459,000	1,337,000

המקור: ריכוזים סטטיסטיים בהנהלת שירותי הדואר.

בחודשים יולי—ספטמבר 1971 בדק משרד מבקר המדינה את תהליך המיון וההעברה של דואר רגיל מיישוב ליישוב במדינה ואת דרכי הפיקוח של הנהלת שירותי הדואר על רמת השירות. הביקורת הקיפה את בתי המיון המרכזיים ובצורה מסורגת את שלושת המחוזות האחרים. על ביקורת קודמת בנושא ראה לאחרונה בדו"ח שנתי 18, עמ' 212. במינהל הכספים והחשבונות של המשרד ובמחוזות נבדקו סדרי הרישום התקציבי והמעקב אחר ביצוע תקציב ההוצאות של המיון בשנת 1970/71. עוד נבדקו ההוצאות על פעולות

פרסום המיקוד בשנת 1971/72. באגף כלכלה, משק ונכסים ובהנהלת שירותי הדואר נבדקו הפעולות לקראת הקמתו של בית המיון החדש בתל אביב. על הטיפול בדואר חיילים ראה בפרק "צה"ל — דואר חיילים" בדו"ח זה.

מיון

דברי דואר המגיעים לבתי הדואר ממוינים לפי יעדיהם: הדואר המקומי מופרד מהחיצוני ומועבר לדוורים לשם חלוקתו לנמענים. הדואר החיצוני ממוין לפי יעדים עיקריים בארץ; אם מספר דברי הדואר ליעד מסוים הוא מעשרה מכתבים ומעלה, הם ממוינים מיד לפי יעד זה ומועברים אליו באמצעות בית המיון המרכזי; אם הכמויות יותר קטנות, הן מגונות לבית המיון המרכזי המתאים, ושם הן ממוינות לפי יעדן. לפיכך מספר היעדים, שאליהם ממויין בית הדואר ישירות, שונה לפי גודלו ולפי מיקומו הגיאוגרפי.

משרד התקשורת שם לו למטרה, שרמת השירות תהא כזאת, שדבר דואר המושם בתיבה לפני שעת ההרקה האחרונה, יגיע ליעדו למחרת היום. המשרד אינו עומד במשימה זו. חלק ניכר מדברי הדואר נמסר ליעדו באיחור, לעתים לאחר יומיים או שלושה ולעתים גם באיחור יותר גדול. אין במשרד התקשורת קביעה מדויקת של שיעור המכתבים הנמסרים באיחור. מכתבי הנסיון (ראה להלן) מצביעים על שיעור של 18.7% בשנת 1971 לעומת 8.7% בשנת 1969/70. שיעור זה כולל גם את הפיגור בשלב החלוקה על ידי הדוורים. לגבי דברי דפוס השיעור גדול עוד יותר בגלל העדיפות הנמוכה, שהם מקבלים במיון (ראה להלן).

1. - בתי המיון המרכזיים אינם מספיקים למיון את כל דברי הדואר, שהתקבלו בהם במשך היום והלילה, עד מועד צאתם של כלי התחבורה המעבירים את דברי הדואר ליעדם או עד מועד מסירתם למדור הדוורים לשם חלוקה. דברי הדואר, שלא מויינו עד המועדים האמורים, מתעכבים איפוא יממה לפחות. לפי הערכת מנהל דואר תל אביב, היקף דברי הדואר, שלא מויינו בבית המיון המרכזי שבאותה עיר ביום קבלתם, היה באוגוסט 1970 כ-20%, אך לאחרונה חל שיפור. אולם בעת הביקורת עדיין היו פיגורים. דואר תל אביב מעביר לעתים לבתי הדואר בבאר שבע ובחיפה דברי דואר השייכים לאזוריהם בלי למיינם ליעדיהם. לעתים קרובות קורה גם שעד לשעת היציאה של מכונית שירותי הלילה לחיפה לא הספיקו למיון כמויות של דברי דואר, והם נשלחים לחיפה רק בשעות הבוקר ומגיעים לאחר שהמכוניות, המובילות את הדואר מחיפה לצפון, כבר יצאו לדרכן. בקווים ירושלים—תל-אביב וחיפה—תל-אביב מהלכות שתי מכוניות: אחת לפני חצות ואחת לפנות בוקר. עיקר דברי הדואר מתל אביב לחיפה ולירושלים נשלחים אליהן במכוניות המאוחרות ומצב זה מכביד על עבודת המיון בהן ומשבשה. לפי אומדן של מנהל דואר ירושלים, מגיע שיעור דברי הדואר, שאין מספיקים למיינם בדואר ירושלים בו ביום, ל-10% עד 20%. השיעור הגבוה חל שבעה חודשים בשנה, שבהם לחץ העבודה גדול בגלל משלוח כמויות גדולות של דברי דואר על ידי בנקים, משרדי ממשלה ומוסדות צדקה וכן בגלל משלוח כרטיסי ברכה לקראת ראש השנה העברי וראש השנה האזרחי. בחודשים אלה קורה, שבבית המיון בירושלים מצטברות כמויות גדולות מאד של דברי דואר, המועברים ליעדם באיחור רב וגורמים פיגורים גם בדברי הדואר הרגילים. גם במסירת דברי הדואר הנכנסים לירושלים אל מדור הדוורים קיימים פיגורים ניכרים, הנאמדים ב-20%—30% מדברי הדואר היומיים. בבית המיון המרכזי בחיפה קורה, לעתים, שבגלל פיגורים במיון נמסרים למדור הדוורים דברי דואר באיחור, ואינם מחולקים באותו יום.

2. בבית המיון בתל אביב מופעלת מאז 1967 מכונת מיון, שבה ניתן למיין דואר לפי מספר יעדים גדול בהרבה מאשר במיון ידני, ובקצב יותר מהיר. במכונה ארבע עמדות מיון ובהפעלתה מועסקים שבעה איש, מהם חמישה בעמדות המיון, כשאחד משמש מחליף קבוע בכל 45 דקות.

ניצולה של מכונת המיון אינו מלא, וחלק גדול מהדואר מתמיין בשיטה ידנית. המכונה פועלת במשמרת אחת בלבד בין השעות 15.00 — 22.00 ובחלק מהזמן, בעיקר בשעות אחר הצהריים, כמות החומר לפי הזרימה השוטפת אינה מספקת. בממוצע עוברים בבית הדואר בתל-אביב בחודש כ-8 מליון דברי דואר נכנס, שכמהציתם ניתן למיין במכונה. לפי דו"חות סטטיסטיים חודשיים של מנהל דואר תל אביב על התפוקה במכונת המיון לחודשים ינואר—דצמבר 1971 נעה התפוקה בין 0.5 מליון ל-1 מליון דברי דואר לחודש. המשרד מסביר את עובדת אי-ניצולה המלא של המכונה בחוסר כח אדם לעבודה במכונה ובתביעות, שמעלים העובדים בה.

3. אם כמות דואר ממוינת בטעות לפי יעד לא נכון, ייגרם עיכוב של יממה או יותר במסירה ליעד. משרד התקשורת הנהיג שיטת ספירה לקביעת הממוצע השנתי של שיעור הטעויות. השיעור הארצי עלה מ-2.8% ב-1966/67 ל-4.6% ב-1970/71. ב-1971 הונהגה שיטת ספירה חדשה, ולפיה שיעור הטעויות הממוצע הוא פחות מאחוז אחד; הביקורת העלתה, שביצועה של שיטת הספירה החדשה לקוי, ושיעור הטעויות גדול בהרבה (ראה להלן).

4. - העבודה בשלושת בתי המיון המרכזיים נעשית בשלוש משמרות, כשעיקר עומס העבודה הוא בשעות הלילה. סידור העבודה צריך להבטיח התחלפות העובדים לסירוגין לפי המשמרות. בבית המיון בתל אביב יש מספר לא מועט של עובדים, שמנהל הדואר שחררם מעבודת לילה לא מטעמים רפואיים, אלא משום שהעובדים לא היו מעוניינים בכך. כתוצאה מכך אין די עובדים לעמוד בעומס שבשעות הלילה. בנסיבות אלה הועסק חלק מהעובדים במשמרות לילה מעל למותר לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א—1951. הביקורת המציאה להנהלת השירות רשימה של עובדים, שעבדו מעל 120 שעות לילה בחודש לעומת 96 שעות שהוא מספר השעות המירבי המותר לפי החוק; ביניהם היו כאלה שהועסקו במשך החודש כמעט אך ורק במשמרת לילה. חלק מהעובדים עבד באופן קבוע מספר שעות כפול מהמותר לפי החוק.

5. אחת הדרכים להקלת עומס העבודה בבתי המיון המרכזיים היא שבתי הדואר בערי השדה ימיינו דברי דואר ישירות לפי מספר יותר גדול של יעדים. כיוון שבמשך הזמן חלים שינויים בכמויות דברי הדואר בכל בית דואר, מן הראוי לבדוק מדי פעם בפעם אם השינויים שחלו מצדיקים תוספת יעדים למיון בבתי הדואר השונים. בדיקות כאלה צריכות להיערך על ידי בתי המיון המרכזיים ועל ידי המבקרים המחוזיים. יש לבצען במיוחד לגבי בתי הדואר, שעדיין לא הגיעו למספר המירבי של היעדים הניתנים למיון בתאי המיון הקיימים. בבתי המיון המרכזיים אין תיעוד על בדיקות כאלה.

6. את הכלל של העברת דואר ליעדו ממחרת הישלחו משתדלים בתי המיון ליישם קודם כל לגבי מכתבים וגלויות. לדברי הדפוס, המהווים כ-40% ומעלה מכלל הדואר הארצי, ניתנת עדיפות נמוכה, ובמקרים רבים הם נמסרים ליעדם מאוחר יותר. דבר זה אמור גם לגבי דברי דואר רגילים, שצורת עטיפתם מעוררת את הרושם, שהם דברי דפוס. נוסף על כך, גם בין דברי הדפוס יש כאלה, שמידת דחיפותם לגמיעים אינה נופלת מזו של דברי דואר רגילים. הביקורת העירה, שאם אין המשרד יכול לקיים את הכלל לגבי דברי דפוס עליו לפרסם ברבים, שהמגמה של מסירת דואר ממחרת הישלח. קיימת רק לגבי דברי דואר רגילים.

מערכת הניתוב

העברת הדואר בין יישובי הארץ נעשית ברובה ברכב של משרד התקשורת; לשם כך הוקמה מערכת ניתוב, שלפיה העברת דואר בין המחוזות היא בשעות הלילה, ובתוך המחוז בשעות היום. כן מסתייע המשרד בשירותי תחבורה ציבוריים ובמערכת של קווי דואר נע.

פיקוח על לוח הזמנים

1. לוח הזמנים לקווי התחבורה הבינמחוזיים בשירותי הלילה נקבע באחרונה ב־1968; מאז חלו בו שינויים קלים. לוח הזמנים מתואם עם זה של שירותי ההובלה בתוך המחוזות. איחורים בזמני הביצוע של השירותים עלולים להביא להשהיות במסירת הדואר ולשיבושים בסדרי עבודת המיון.

— לפי ההוראות, יש לנהל רישום של זמני הנסיעות בשירותי הלילה ולדווח להנהלת שירותי הדואר על איחורים מעל 30 דקות. בבתי הדואר בירושלים ובחיפה אינו מתנהל שום רישום של האיחורים ובבית הדואר בתל אביב מתנהל רישום חלקי בלבד. בדרך כלל לא דיווחו בתי הדואר להנהלת השירות על איחורים. מהרישומים בדואר תל אביב התברר, כי בקו ירושלים—תל אביב חלים איחורים לעתים תכופות. לדוגמא: בתקופה מארס—יולי 1971 היו בקו זה 37 איחורים, שנעו בין 35 דקות ל־140 דקות, מהם 24 מעל 60 דקות, בכיוון מירושלים לתל אביב. חלקם של האיחורים מוסבר בכך, שחלו בתקופת הקיץ במוצאי שבתות, כשהעבודה מתחילה בשעה מאוחרת יחסית. הביקורת הציעה לשקול באותה תקופה הגדלת המשמרת במוצאי שבתות בבית הדואר המוצא. בקווים אחרים לא ניתן היה מחוסר רישומים לעמוד על מספר האיחורים.

2. לצורכי הובלת הדואר לבתי הדואר שבמרכז הארץ ולחלק מבתי הדואר בדרומה משתמש דואר תל אביב ב־50 מכוניות, שמבחינה ארגונית שייכות למחלקת הרכב והמוסכים של המשרד. לוח הזמנים של הנסיעות ערוך כך, שהשירותים יוצאים מבית המיון בתל אביב וחוזרים אליו בשעות קבועות. איחורים בהבאת הדואר, במיוחד בשעות הערב, עלולים לשבש את סדרי העבודה במדור המיון ואף למנוע שילובו בדואר היוצא אל מחוץ לתל אביב. לפיכך יש חשיבות לדיווח על ביצוע ההובלה על סמך תעודות הדרך, שבהן נרשמים, בין היתר, זמני היציאה והחזרה של המכוניות לדואר תל אביב.

— בדיקת הרישומים בחודשים מאי—יוני 1971 העלתה, כי לעתים קרובות מאחרים כלי הרכב לצאת מבית המיון בתל אביב ולהגיע אליו. כן הועלה, שבבתי הדואר המקבלים את המשלוחים אינם חותמים על תעודות הדרך כנדרש, ושפקידי התנועה בתל אביב אינם מדווחים על שעת החזרה של הרכב. לפיכך לא ניתן היה לעמוד גם על המספר המדויק של האיחורים.

3. — מערכת ההובלה במחוז הצפון משמשת להעברת הדואר מבית המיון בחיפה לבתי הדואר שבמחוז. הבסיס של מערכת ההובלה לבתי הדואר במחוז הדרום הוא בבאר שבע. בשני המחוזות אין דיווח על ביצוע השירותים השונים אל בתי הדואר שבמחוזות. 4. לכמה בתי דואר מועבר כלל הדואר באמצעות שירותי תחבורה ציבוריים (מוניות, אוטובוסים ומטוסים). לאחרים מועברים בשירותים אלה דברי דואר, שלא היה סיפק למינם, ועתונים יומיים.

את שקי הדואר יש למסור לחברות ההובלה, בצירוף תעודות דרך הנושאות תאריך ושעת מסירה; על בתי הדואר המקבלים להחתימן כאישור לקבלת המשלוחים.

- לא תמיד מצרפים בתי הדואר תעודות אלה, וכתוצאה מכך אין המקבלים יודעים מה הוא מספר השקים והתאריך שבו נשלחו. עוד הועלה שלא תמיד חותמים בתי הדואר המקבלים על התעודות כנדרש.

- בשירותי התחבורה הציבוריים חלים שיבושים רבים הגורמים לאיחורים במסירת הדואר ליעדו. לדוגמא: בהעברת דואר מתל אביב לחדרה באמצעות אוטובוס היו בחודש יוני 1971 10 איחורים, שנעו בין ארבע לשש שעות. בהעברת הדואר מתל אביב לאילת באמצעות מטוס היו באותו חודש 13 איחורים, שנעו מ-4 שעות ועד יממה מלאה. רק בבית המיון בתל אביב מתנהל רישום השעות, שבהן מגיעים המשלוחים באמצעי ההובלה הציבוריים. בתי הדואר האחרים אינם רושמים את התקלות והשיבושים הנגרמים בגין חברות ההובלה, ובדרך כלל אף אינם מדווחים עליהם להנהלת השירות, כדי שזו תנקוט נגד החברה אמצעים, שניתן לנקוט לפי החוזה אתן ובהתאם לפקודת הדואר.

לדעת הביקורת, כדי להבטיח העברת הדואר ליעדו במועד שנקבע, יש לקיים מערכת דיווח על קיום תקין של לוח הזמנים הן בשירותי ההובלה של המשרד והן בשירותי ההובלה הציבוריים ולנצל לניהול מעקב שוטף אחר ביצוע השירותים ולנקיטת צעדים משמעותיים כדי למנוע את האיחורים הקיימים.

בדיקת מערכת הניהול

מאז נקבע לראשונה לוח הזמנים של שירותי הלילה, גדלו מאוד כמויות דברי הדואר וחלו שינויים במערכת הכבישים ובאמצעי ההובלה. דבר זה הניע את הנהלת השירות להזמנת סקרים לקראת שכלולים: בשנת 1969 ערכה יחידת האו"ש שבשירותי הדואר סקר, אך השינויים שהציעה היו שוליים בלבד. סקר נוסף, שנערך על ידי הטכניון העברי ושתוצאותיו הומצאו למשרד ב-1970, עסק בפתרון הבעיה של קביעת תכנית ניתוב אופטימלי להעברת דואר בין בתי הדואר למרכזי המיון. בעקבות הסקר הוטל על מהנדס הניהול של משרד התקשורת לבדוק את דרכי היישום של התכנית למערכת הקיימת; בדיקה זו עדיין לא הושלמה.

כיום נמצא בעיצומו ביצוע הפרוייקט של הקמת בית מיון חדש בתל אביב, שההוצאה על בנייתו ועל הציוד שיירכש בעבורו נאמדה ב-32.5 מליון ל"י. תכנון הפרוייקט, הן מבחינת המבנה ודרכי הגישה והן מבחינת הציוד שיופעל בו, חייב להיות מותאם למערכת כולה. דרוש איפוא לערוך את הבדיקות הנחוצות בעוד מועד, כדי לקבוע את מערכת הניתוב הרצויה, שאליה יותאם התכנון של בית המיון החדש.

כלים לבדיקת רמת השירות

בידי הנהלת השירות אמצעים מספר, שנועדו לבדוק את רמת השירות הניתן לציבור על ידי בתי הדואר.

מיקוח על המיון

1. לפי ההוראות יש לערוך בדיקה מסורגת של מיון דואר יוצא: בבתי המיון המרכזיים על ידי מבקרי יחידות דואר ובמחוזות על ידי מפקחי המשמרות והמבקרים המחוזיים.

- בבתי הדואר בירושלים ובחיפה אינה נערכת ביקורת על הדואר היוצא. בתל אביב הביקורת אינה סדירה. במחוז הצפון לא דיווחו המבקרים להנהלת המחוז בכתב, ומשום כך לא ניתן היה למשרד מבקר המדינה לעקוב אחר תוצאות בדיקותיהם. במחוז הדרום

לא הספיק המבקר המחוזי היחיד לבקר בכל בתי הדואר במחוז בתדירות הרצויה; מהנהלת המחוז נמסר, כי לאחרונה נוסף מבקר, שישלים את הבדיקות הנדרשות.

2. בדיקת דואר נכנס נעשית על ידי ספירה של הטעויות בדואר המתקבל. בדיקה זו מאפשרת להנהלה לדעת איזה אחוז מדברי הדואר אינו נמסר ליעדו תוך יממה בגלל טעויות במיון ובניתוב, ומה הוא בית דואר, שבו הדבר שכיח במיוחד. עד ראשית 1971 היתה נהוגה שיטת בדיקה, שתוצאותיה לא היו מבוססות דיין. לפי שיטה זו נבדק מספר מקרי של אוגדים מכלל הדואר הנכנס ונערכה ספירה של דברי הדואר באוגד ושל הטעויות בו. שיעור הטעויות חושב ביחס למספר המכתבים, שנכללו באותם אוגדים. הממוצע הארצי נתקבל על ידי השוואה של סך כל הטעויות בארץ אל כמות המכתבים שנספרו.

להלן טבלה המפרטת את שיעור הטעויות בכל הארץ בשנים 1968/69 — 1970/71.

בית הדואר/ המחוז המבוקר	שיעור הטעויות ב-%		
	1968/69	1969/70	1970/71
כל הארץ (משוקלל)	1.8	3.0	4.6
מזה:			
דואר ירושלים	2.1	2.7	3.5
דואר תל אביב	2.1	2.9	4.4
דואר חיפה	0.8	1.6	3.4
מחוז הדרום	2.4	5.3	9.5
מחוז המרכז	2.1	4.1	5.7
מחוז הצפון	2.3	3.8	6.4

המקור: ריכוזים סטטיסטיים בנהלת שירותי הדואר.

החל בשנת 1971 הנהיגה ההנהלה שיטת ספירה חדשה, שלפיה נבדקות בימים מסוימים כל הטעויות, שנמצאו במיון הדואר הנכנס בכל בית דואר. טעויות אלה נרשמות על גבי פסטים מיוחדים, לפי בתי הדואר, שבהם קרתה הטעות. שיעור הטעויות של בית דואר מחושב על פי היחס של מספר הטעויות, שאירעו בו, כפי שנתגלו על ידי בתי הדואר האחרים, אל כמות הדואר היוצא ממנו, הנקבעת בספירות, הנערכות פעמיים בשנה. הנתונים, שנתקבלו לפי השיטה החדשה, מראים ירידה בשיעור הטעויות מ-4.6% בשנת 1970/71 ל-0.46% בחודשים אפריל-נובמבר 1971. השיטה החדשה משופרת לעומת קודמתה, אולם הביקורת העלתה, שביצועה לקוי, ולפיכך שיעור הטעויות המתקבל באמצעותה אינו משקף נכונה את המצב: בית הדואר בחיפה ממשיך לדווח על פי השיטה הקודמת ולפיכך אינו סופר את כל הטעויות, שהגיעו אליו ביום הבדיקה. בבית הדואר תל אביב אין בודקים את כל דברי הדואר בעת הספירה אלא רק חלק מהם. מספר רב של בתי דואר אינם מעבירים את דיווחיהם ברציפות ולפיכך הנתונים, שלפיהם מחושב הממוצע החודשי של הטעויות, אינם מלאים. ספירת הטעויות אינה כוללת את דברי הדפוס הגדולים ואת העיתונים, אף כי הם נכללים במספר הכללי של דברי הדואר, שעל פיו מחושב שיעור הטעויות.

ההנהלה אינה מנצלת די הצורך את הנתונים המתקבלים, כדי להסיק את המסקנות הדרושות. בתי הדואר, שאחוזי הטעויות בהם היה גדול במיוחד, לא נדרשו להסביר זאת.

מכתבי נסיון

מכתבי נסיון, הנשלחים אל הציבור לפי רשימות של כתובות, נועדו לבחון את הגורמים לעיכובים בהעברת הדואר בשלביהם השונים. האזרה המקבל מכתב כזה מתבקש להחזירו לדואר יחד עם המעטפה, ולציין את תאריך קבלתו. הנהלת השירות שולחת, בכל חודש כ-1,200 מכתבי נסיון; בית הדואר בתל אביב שולח 800 מכתבים, וכל אחת מחמש היחידות האחרות שולחת 400 מכתבים.

להלן טבלה המפרטת את שיעור המכתבים שלא נמסרו למחרת הישלחם לפי התשובות שנתקבלו מהציבור, לשנים 1968/69, 1969/70 ו-1971/72. אין נתונים לגבי שנת 1970/71, משום שבשנה זו הייתה הפסקה ממושכת במשלוח המכתבים.

בית הדואר/ המחוז	אחוז המכתבים שהגיעו באיחור		
	1968/69	1969/70	1971/72
כל הארץ	7.5	8.7	18.7
מזה:			
ירושלים	6.4	12.1	30.7
תל אביב	7.4	9.4	20.8
חיפה	4.2	4.7	8.5
מחוז הדרום	17.8	14.2	20.9
מחוז המרכז	14.4	9.6	16.3
מחוז הצפון	10.6	9.1	14.6

המקור: עיבוד שנעשה על ידי משרד מבקר המדינה מנתונים של המחלקה הסטטיסטית במשרד התקשורת.

הביקורת עמדה על כך, שמדרך הביצוע של משלוח מכתבי הנסיון לא ניתן לגלות, באיזה שלב משלבי ההעברה קיימות נקודות התורפה העיקריות — במיון, במשלוח או בחלוקה. בחירת המענים, כפי שהיא נעשתה, לא הבטיחה הקפת כל אזורי החלוקה, כיוון שהסתמכה על רישום כתובות לא מעודכנות ועל מדריך הטלפון, שאינו משקף אזורי חלוקה. משלוח מכתבי הנסיון נעשה מכל יחידה מינהלית אל אזור ומנהלת השירות אל היחידות, אך לא ממחוז אחד למשנהו. הביקורת הצביעה בפני המשרד על דרכים לשיפור הביצוע של משלוח המכתבים.

מעולות והצעות של שירותי הדואר לשיפור השירות

שכר עידוד

בשנת 1969 אישרה נציבות שירות המדינה, שמשרד התקשורת יוכל להנהיג בשירותי הדואר שיטת שכר עידוד. לשם הנהגת השיטה התקשר המשרד עם חברה פרטית של מהנדסי ייעול. תחום המיון היה הראשון, שנעשו בו מדידות לקביעת נורמות עבודה.

בכל מחלקה בנפרד נמדד משך הזמן הדרוש לביצוע כל פעולה, ועל פי מדידה זו נקבעו הנורמות לכל סוג עבודה. עבור תקופה מעל לנורמה מקבלים העובדים פרמיה, ששיעורה המירבי הוא 33%. הפרמיה חייבת נמס הכנסה בשיעור מוקטן. הנורמה היא לקבוצה, כשקבוצת עבודה משמע שלוש המשמרות העובדות באותו סוג עבודה. בסוף החודש נערך חישוב של הפרמיה לכל עובד לחוד, בהתאם למספר השעות, שעבד בפועל. כדי שכמות העבודה לא תהיה על חשבון האיכות, הוחלט, שבקביעת הפרמיה יובא בחשבון גם גורם הטיב: טיב אופטימלי יש בו כדי להוסיף על הפרמיה, וטיב ירוד יש בו כדי להקטינה. נקבעה תקופת הסתגלות של ששה חודשים, שבראשיתה נדרשה תפוקה של 80% מהנורמה, ובהמשכה היא תועלה ב-7%—6% כל חודשים תוך ששת החודשים, עד שיגיע ל-100% בחודש השביעי.

השיטה הונהגה עד כה במדורי המיון בירושלים ובחיפה ממאי 1971. בבית הדואר בתל-אביב עדיין קיימת התנגדות לעבודה בשכר עידוד, ושם עוד לא הונהגה השיטה.

הנהגת השיטה של שכר עידוד במדורי המיון באה, כדי להגדיל את התפוקה של העובדים ולהקטין בכך את הפיגורים הקיימים. בתקופת הביקורת היו בבתי הדואר בירושלים ובחיפה פיגורים ניכרים במיון (ראה לעיל). המשך קיומם של הפיגורים הביא את שירותי הדואר למסקנה, שהסיבה היא בעצם השיטה של מדידת תפוקה של שלוש המשמרות יחד; מאחר שההרכב של קבוצות העבודה לא היה קבוע, לא הייתה קיימת אותה מידה של אחריות הדדית הדרושה להצלחת השיטה. לפיכך שונתה השיטה, בחיפה מאוקטובר 1971 ובירושלים מסוף דצמבר 1971; המדידה נעשית מאז לכל משמרת לחוד.

- תקופת ההסתגלות, שנקבעה לששה חודשים בשני בתי הדואר, התחילה במאי 1971, ולפיכך היה על עובדי המיון לעבור בנובמבר 1971 לנורמה של 100%. עד ינואר 1972 עבדו העובדים עוד בנורמה של 93% ולא נקבע מתי יעברו לנורמה המלאה. הסיבות לכך היו השינוי בשיטת המדידה ואי ההסכמה מצד העובדים לעבור לנורמה המלאה. ביקורת טיב טרם הופעלה ואף לא נקבע תאריך להפעלתה. משנקבעה תקופת הסתגלות, שומה היה על המשרד לשמור על לוח זמנים. ביקורת טיב היא חלק בלתי נפרד משיטת העבודה לפי נורמות ופרמיות, משום כך היה מקום להפעילה מההתחלה.

- בתי הדואר בירושלים ובחיפה נתבקשו להעביר להנהלת שירותי הדואר דין וחשבון חודשי מפורט על כל הכרוך בהנהגת השיטה. דואר חיפה לא העביר דו"חות כאלה. הדו"חות, שהועברו על ידי דואר ירושלים, לא היו מפורטים די צרכם כדי לשמש לצורך בקרה ולשם הסקת מסקנות. ענייניות מהם. הערכות מבוקרות אפשריות רק על סמך דיווחים מדויקים, אשר צריכים לכלול גם מעקב אחר פיגורים, כדי לבחון דרכים למניעתם.

נהלים והדרכה

- קובץ הוראות. נוהל לעבודת המיון הוכן לאחרונה בשנת 1952; על אף השינויים שחלו מאז, ושבעקבותיהם הוצאו הוראות חדשות רבות, לא עודכן הקובץ כדרוש. כמה הוראות אין ממלאים אותן כלל, אם משום שאין זוכרים אותו ואם משום שנתייגשו.

- 120 מבין 300 עובדי מיון ו-233 מבין 270 עובדים, הממלאים תפקידים של אחראים ועובדי ניהול, לא השתתפו בקורסים המתאימים, כפי שדרוש היה. הנהלת השירות אינה מקבלת דיווח שוטף על מצב ההדרכה בתחום זה.

ההכוונה לתאי הדואר

נמען, שיש לו תא-דואר, מבקש, בדרך כלל, שמכתביו יימסרו לו באמצעות התא. אם מכתב המיועד לו אינו נושא את מספר תא הדואר אלא את כתובת מגוריו, מגיע המכתב למדור הדוורים, והם מחזירים אותו למדור המיון, כדי שהמדור ימיינו לתא הדואר המתאים. בבתי המיון מגיע שיעור המכתבים המוחזרים ל-10% ומעלה מהדואר היומי ועלול לחול עיכוב במסירתם. הביקורת הציעה, שהנהלת שירותי הדואר תפעל להקטנת השיעור של המכתבים המוחזרים. כאשר יובטח, שהמכתבים המיועדים לתאי דואר אמנם נושאים את מספר תא הדואר, ניתן יהיה גם להרחיב את ההסדר הקיים כיום בין בתי הדואר בחיפה ותל אביב; על פי אותו הסדר ממין דואר חיפה את דברי הדואר לתל אביב לפי אלה המיועדים לתאי דואר ואלה המיועדים לדוורים. הסדר זה יש בו כדי לחסוך שלב אחד של מיון בתל אביב ובכך להקל מן העומס הקיים בו.

הפעלת שיטת המיקוד

בארצות רבות בעולם הולכת ומתפתחת שיטת מיון על פי צופן מסויים (קוד), שנועדה להקל על עבודת המיון ולאפשר הסתייעות בצידוד ממוכן. משרד התקשורת החליט להנהיג שיטה זו גם בארץ והיא קרויה בשם שיטת המיקוד. הצופן שיושם מורכב מחמש ספרות: שתי הספרות הראשונות מציינות עיר גדולה או איזור, ושלוש הנותרות, חלוקת משנה — חלק מעיר או יישוב באיזור. בארצות אחרות מציין הצופן רק את העיר או האיזור והוא מורכב בדרך כלל מארבע ספרות בלבד.

ההכנות לקביעת מספרי המיקוד נסתיימו ביוני 1971, ומכאן ואילך היה על המשרד לעשות, למען הבאת מספרי המיקוד בארץ לידיעתו של הציבור ושיכנועו ביעילות השיטה. הפצת מספרי המיקוד נעשתה בכמה דרכים: הכנת חוברת מיקוד ארצית, שתופץ לציבור; הפצת עלוני הסברה הנושאים מספרי מיקוד לתאי-דואר; משלוח גלויות הנושאות את מספרי המיקוד לבתי אב בארץ ולבעלי עסקים בערים הגדולות. הוקם גם שירות טלפון בשלוש הערים הגדולות המודיע את מספרי המיקוד לפונים.

- משרד התקשורת לא עמד בלוח הזמנים, שקבע לעצמו, ולא הכין את הכלים הדרושים להפעלת שיטת המיקוד.

הוצאת חוברת המיקוד הארצית נתעכבה; לפי התכנית צריכה היתה להתפרסם ביולי 1971, אך היא הוכנה והופצה רק במחצית פברואר 1972. עריכת עלוני ההסברה, שצריכה הייתה להסתיים ביולי 1971, לא הושלמה עד מועד סיום הביקורת, בדצמבר 1971. בגלל כתובות לא מלאות בשלחו גלויות רק לכ-70% מהאוכלוסיה ומאלה אף הוחזרו כ-25% משום שהמען לא היה ידוע.

במקביל להפצת ההודעות על מספרי המיקוד נקבעו פעולות המכוונות לשכנע את המוסדות הגדולים והציבור בשימוש במספרי המיקוד. באוגוסט 1971 נחתם בין משרד התקשורת לבין חברה פרטית ליחסי ציבור חוזה, שלפיו התחייבה החברה לשכנע תוך שנה את 400 המוענים הגדולים ביותר של דברי דואר בארץ להשתמש במיקוד; בתמורה היא תקבל סך של 155 ל"י עבור כל מוען, שישתמש במיקוד לשביעות רצונו של המשרד. ועדת הייעול הבינמשרדית קיבלה על עצמה לגרום לכך, שמשרדי הממשלה ישתמשו במיקוד; משרד התקשורת יום הדפסת מספרי המיקוד על ידי המדפיס הממשלתי על ניירות המכתבים של משרדי הממשלה; במשרד הוחלט, שהחל מ-1.7.1971 ישא כל דבר דואר יוצא מאותו משרד את מספר המיקוד שלו ושל הנמען.

בשלבם המתוכננים להפעלת המיקוד אירעו תקלות. החברה הפרטית ליחסי ציבור לא התחילה עוד בעבודתה; לא נעשו הצעדים הדרושים, כדי להכין את המשרדים הממשלתיים לקראת השימוש במיקוד; עד דצמבר 1971 לא הודפסו מספר המיקוד על ניירות המכתבים של כל משרדי הממשלה; גם ההוראה המחייבת את משרד התקשורת, על כל יחידותיו, להשתמש במיקוד עדיין אינה מבוצעת במלואה. הסיבה העיקרית לרוב התקלות האלה היה הפיגור בהכנתה של חוברת המיקוד הארצית.

המשרד לא קבע עוד מה הוא האתחול הדרוש של דברי הדואר, שישאו מספרי מיקוד, כדי לאפשר מיון לפי שיטה זו, ולא נדונו השינויים, שיהיה צורך להכניס לשם כך בעבודות המיון.

משרד התקשורת ערך תכניות להכנת המיקוד ואף נתן להן פרסום רב באמצעי התקשורת השונים. התברר, שהמשרד לא התקדם בקצב, שקבע לעצמו לקראת הפעלתו הממשית של המיקוד, וכתוצאה מכך מתעורר ספק, אם היה הזמן מתאים לפתוח במערכת הפרסום בתקופה, שבה נעשה הדבר. מה גם שעל ידי כך הוצגה פעולתו של המשרד כבלתי יעילה.

מיון הדואר לפי מיקוד יש בו לסייע לפתרון הבעיות הקיימות כיום במרכזי המיון בארץ, ולפיכך מן הראוי לזרז את הפעלתו.

פעולות להקמת בית מיון חדש

1. עוד ב-1962 החליטה הנהלת שירותי הדואר, שיש צורך בבניית בית מיון חדש בתל אביב, במגמה לפתור את בעיית הצפיפות בבית המיון הקיים ובחצר התנועה שבו. תוכנן שבבניין החדש יוכנס מיכון חדש, שיחליף במידה רבה עבודה ידנית ושהפעלתו תשפר במידה ניכרת את רמת השירות ותביא לחסכון בהוצאות התפעול. בשנים 1964—1966 נרכשה ממינהל מקרקעי ישראל קרקע לבנייה בשטח של 14.5 דונם תמורת כ-1.4 מליון ל"י והציוד שירכש לבית המיון נאמד ב-20 מליון ל"י. בשלב הראשון יועד המרתף לשמש מרכזיית טלפונים ושאר המבנה למיון.

— עבודת הבנייה של בית המיון החלה למעשה רק בדצמבר 1970 בגלל פיגורים בהשלמת התכנון, שהוחל בו עוד ב-1966 התכנון לא הושלם עד מועד סיכום הביקורת בדצמבר 1971, וזאת בשל השינויים התכופים שנדרשו בו וגם כתוצאה מהעדר תכנית ברורה של המערך הפונקציונלי, שיופעל בבית המיון.

בקיץ 1966 ערכו נציגי משרד התקשורת ומע"צ ביקור בכמה ארצות אירופה, כדי ללמוד שיטות ודרכי הפעלה של בתי מיון. בעקבות הביקור הכינה מע"צ, בשיתוף עם שירותי הדואר, תכנית פונקציונלית לבניין. ביולי 1967 אישרה הוועדה הבינמשרדית למסירת תכנון את העברת התכניות למינהל הדואר הבריטי, שהתמחה בתחום זה, לשם מתן חוות דעת וייעוץ, והתכניות הועברו בסוף 1967. באוקטובר 1968 סוכם למסור לו את הכנת התכנון של המערך הפנימי בבית המיון, בכלל זה הכנה לפרסום של מכרז לביצוע. המומחים האנגלים הגישו את תכניתם בפברואר 1970, ובדצמבר אותה שנה, לאחר שמע"צ הכינה את התכנון ההנדסי של הבניין, הוחל בביצוע הבנייה. בינואר 1971 החליט משרד התקשורת, על דעת אגף התקציבים, להועיד את המבנה כולו לבית המיון, דבר שחייב שינויים נוספים בתכנון. ביוני 1971 הגיעה הנהלת שירותי הדואר למסקנה, שלאור ההתפתחויות הטכנולוגיות, שחלו מאז 1966 בתחום הציוד הממוכן למיון דברי דואר, שוב אין התכנית, שהוכנה על ידי מינהל הדואר הבריטי מתאימה, ולפיכך החליטה להזמין תכנון פונקציונלי חדש למערך הפנימי של הבית. ההצעה הופנתה בעת ובעונה אחת לשמונה חברות ישראליות, שהגישו הצעותיהן עד נובמבר 1971, ולמינהל הדואר

הבריטי, שהגיש הצעתו בדצמבר 1971. מנכ"ל המשרד מינה ועדה בראשותו שהתחילה לדון בהצעות שנתקבלו.

כשאושרה הקמתו של הבניין החדש, הייתה הבנייה אמורה, לפי הערכה, להסתיים עד מארס 1971. מע"צ מעריך, שבניית המרתף בלבד תימשך עד פברואר 1973. סיום כלל הבנייה חוץ ל-1975. עד נובמבר 1968 לא היו בפני שירותי הדואר הגבלות בנייה, תקציביות או אחרות, ולפיכך העדר התכנון הכללי והפנימי המפורט הוא שגרם לדחייה בהתחלת הבנייה. כבר כיום מתקשה בית המיון בתל אביב לשמש את המטרות, שלהן הוא נועד, ועם הגידול הצפוי בכמויות הדואר, יש לצפות להחמרה נוספת בפיגור הקיים בהעברת הדואר ליעדיו. סקר, שנערך ביולי 1970, באגף כלכלה, משק ונכסים שבמשרד הצביע אף הוא על הצורך בוירונו הקמתו של בית המיון החדש. המשרד הודיע, שכדי למנוע החמרת הפיגורים, נבדקת האפשרות לרכוש חלק מהמיכון המתוכנן ולהכניסו עוד לבניין הנוכחי — דבר שיאפשר המשך העבודה עד להקמתו של הבניין החדש.

2. - ההתקשרויות עם מינהל הדואר הבריטי נעשו בלא שנערך עמו חוזה ובלא שנקבעו תנאי העבודה והתשלום. ההתקשרות הראשונה, לצורך ייעוץ בשנת 1967, עלתה למשרד כ-25,000 ל"י (3,000 ליש"ט). היקף ההוצאה בהתקשרות השנייה הוערך על ידי משרד התקשרות ב-100,000 ל"י. באוגוסט 1968 התברר, כי הדואר הבריטי דורש כ-150,000 ל"י (18,000 ליש"ט), אף על פי כן צוין בבקשה, שהוגשה באוקטובר 1968 לוועדה הבינמשרדית למסירת עבודות תכנון, כי העבודה תעלה 100,000 ל"י בלבד. הוועדה אישרה את מסירת העבודה.

- בהעדר התקשרות חוזית מחייבת והעדר התחשבות בין הצדדים, אין לוודא מהו החוב של משרד התקשרות לדואר הבריטי. עד מועד סיום הביקורת גם לא שולם כל סכום עבור העבודה, שהסתיימה בפברואר 1970 לא ברור גם אם המחיר בסך כ-660,000 ל"י (62,000 ליש"ט), שצוין בהצעה האחרונה מדצמבר 1971, כולל את ההוצאות עבור השירותים, שניתנו עד כה.

- המחיר בסך כ-1.4 מליון ל"י, ששילם המשרד למינהל מקרקעי ישראל בעד הקרקע, נקבע על פי הערכה של השמאי הממשלתי, שהתייחסה לקרקע פנויה, כאשר למעשה חלקה היה תפוס בידי דיירים, שצריך היה לפנותם. משהוחל בהכשרת השטח לבנייה נתגלעו חילוקי דעות בין המשרד לבין המינהל בשאלה מי מהם חייב לשלם את דמי הפינוי, אך בסופו של דבר, כדי לא לעכב את התחלת הבנייה, הסכים המשרד לשאת בתשלום דמי פינוי בסך של 76,000 ל"י.

לדעת מבקר המדינה מן הדין היה, שבחווה בין המשרד והמינהל ייכללו הוראות בדבר חלוקתן של הוצאות הפינוי. בעקבות הביקורת הודיע המינהל למשרד מבקר המדינה, שהוא מוכן להחזיר למשרד התקשרות עד 30% ממחיר הקרקע כחלקן בהוצאות הפינוי, כפי שייקבע בהסדר בינו לבין משרד התקשרות.

תקציב

תקציב המיון

להלן נתונים על תקציב המיון בשירותי הדואר לשנים 1968/69—1971/72 במליוני ל"י.

ההוצאה למעשה	התקציב	
25.0	22.6	1968/69
27.1	26.3	1969/70
28.4	27.0	1970/71
—	29.6	1971/72

1. - לקראת סוף שנת הכספים 1970/71 הגישה הנהלת משרד התקשורת לממונה על התקציבים הצעה לשינויים בתקציב הרגיל, אשר כללה, בין היתר, דרישה להגדיל את תקציב המיון ב-1,580,000 ל"י. ההגדלה שאושרה היתה בסך 1.34 מליון ל"י. בדיקת ההוצאה למעשה העלתה, כי ההקצבה המקורית ואף הגדלתה לא היו מציאותיות; סך כל ההוצאה למעשה עלתה בכ-1.46 מליון ל"י על התקציב המוגדל. בפרט התקציבי של משכורת עובדי המיון נתבקשה ונתקבלה תוספת של חצי מליון ל"י, אולם ההוצאה למעשה עלתה ב-1.25 מליון ל"י בקירוב אף על ההקצבה המוגדלת; עבור הוצאה להובלת דואר בארץ הייתה התוספת 30,000 ל"י בלבד, וההוצאה למעשה עלה בכ-383,000 ל"י מעל להקצבה המוגדלת. המשרד הודיע, שלא היו בידיו דו"חות תקציביים מהמרכז למיכון משרדי בעת הכנת ההצעות לשינויים בתקציב, והדבר גרם טעות בהערכת הוצאות השכר של המיון במשך השנה כולה.

- במינהל הכספים והחשבונות אין מנהלים, על פי הסעיפים והפרטים של התקציב, כרטיסים לרישום ההקצבות שאושרו, השינויים שחלו בהן, ההוצאות ויתרת ההקצבה.

הרישומים על ההוצאות נעשים בכרטיסים, שנפתחו לכל מחוז. הבלקורת העלתה פיגורים ניכרים ברישום ההוצאות. בכמה מהכרטיסים נרשמו עד כדי 50% מההוצאה השנתית רק בסוף השנה. המשרד הודיע, שהוחל בהסבת מערכת החשבונות למחשב ועם סיומה יש לצפות לחיסול הפיגורים.

2. להובלת הדואר בארץ הוקצב סכום של 3.7 מליון ל"י. הביצוע של רוב הובלות הדואר בארץ נתון בידי מחלקת הרכב והמוסכים, והיא שולחת ליחידות המינהליות הודעות חיוב עבור השירותים, שסיפקה להם; לאחר אישורן על ידי מנהלי היחידות מועברות ההודעות למינהל הכספים והחשבונות לשם זיכוי מחלקת הרכב בסכומים הנקובים בהן.

- מנהלי היחידות מאשרים את הודעות החיוב על סמך חתימה של מפקח המוסך, המספק את הרכב, ללא בדיקת הנתונים, שפורטו בחיובים. החשבונות מועברים למינהל הכספים של המשרד לשם זיכוי מחלקת הרכב. גם את מדובר בהתחשבות, שבין יחידות של אותו משרד, יש צורך בקיום בדיקות של החשבונות ביניהן.

3. בחוק התקציב 1971/72 הועד לשירותי הדואר לצרכי הסברה, ובעיקר למיקוד, סך של 300,000 ל"י. עד סוף יוני 1971 הוגשו בעד פעולות פרסום המיקוד חשבונות בסך 180,000 ל"י (מהם 100,000 ל"י שולמו כבר ו-88,900 ל"י טרם שולמו). עוד קיימות התחייבויות להוצאה עד 31.3.1972 על סך 190,000 ל"י כלל ההוצאות עבור המיקוד, לרבות התחייבויות, הוא איפוא, 370,000 ל"י במקום 300,000 ל"י המוקצבות, ויש להניח, שעם הופעת חוברת המיקוד הארצית יוגבר קצב הפרסום וצפויות הוצאות נוספות. המשרד הודיע, שהוא עומד לפנות לאגף התקציבים ולבקש תוספת תקציב.

- בדיקת הרישומים במינהל הכספים והחשבונות במשרד התקשורת העלתה, שעד סוף נובמבר 1971 נרשמה הוצאה על פרסומים של שירותי הדואר בסך 1,095 ל"י בלבד, אף כי התשלום בפועל כבר הגיע ל-100,000 ל"י. במצב זה אין איפוא להנהלת השירות אפשרות לפקח על ביצוע התקציב לצורכי הסברה.

ההשקעות בבית המיון ורישומן

החל משנת 1966/67 פורטו בתקציב הפיתוח של המשרד בכל שנה, בפרט תקציבי נפרד, הסכומים, שהועדו לתכנונו ולהקמתו של הבניין בתל אביב, להבדיל מהשקעות מתקציב הפיתוח להקמתם ולרכישתם של בתי דואר שונים. להלן טבלה, המראה את ההקצבות להקמת בית המיון בתל אביב, בהשוואה להוצאה למעשה בשנים 1966/67—1970/71.

התקציב	ההוצאה	
1966/67	500,000	517,890
1967/68	1,000,000	256,910
1968/69	500,000	331,517
1969/70	500,000	757,151
1970/71	1,500,000	866,920
ס"ה	4,000,000	2,730,388

- מינהל הכספים של משרד התקשורת זקף תשלומים, בהיקף כספי ניכר, ששולמו לוועדת הדיור המרכזית בירושלים, עבור רכישת נכסים אחרים, לחובת הפרט התקציבי של בית המיון בתל אביב כלהלן:

פרטי התשלום	הסכום ב"י	
10.11.1969 רכישת קומה נוספת מעל דואר חבילות ברחוב שונצינו בתל אביב	430,000	
7.1.1970 תשלום שני לג"ל	233,000	
13.9.1970 רכישת שני חדרים ברח' גאולה בתל אביב	40,500	
13.10.1970 רכישת דיור לסניף ברח' וולטה עילית בירושלים	100,000	
13.10.1970 רכישת דיור לסניף עמק רפאים בירושלים	100,000	
ס"ה	903,000	

לאחר ניכוי הסכום של 903,500 ל"י מכלל ההוצאות למעשה בסך של 2,730,388 ל"י שנרשמה בשנים הנ"ל, הסתכמה ההוצאה עבור בית המיון עד ל-31.3.1971 ב-1,826,888 ל"י בלבד, שהם פחות מ-50% מן ההקצבה. אי ניצול ההקצבה משקף את הפיגורים בשלבי הביצוע של הפרויקט, כפי שתוארו לעיל.

אי ההקפדה על רישום ההוצאות לסעיפים המתאימים נוגדת את הוראות החשב הכללי וגורמת לכך, שהמשרד משתמש בכספים למטרות, שלהן הם לא נועדו; יתר על כן, הרישומים בדו"ח הכספי בסוף שנת הכספים אינם משקפים נכונה את ההשקעות לכל פרויקט, שנעשו למעשה מתקציב הפיתוח.

*

תפקידם של שירותי הדואר הוא מתן שירות לאזרח. אין להתעלם מכך, ששירות חשוב זה סובל במידה רבה מבעיות כוח אדם, שאין המשרד מצליח להתגבר עליהן. עם זאת עולה מהממצאים, כי גם פעולות, שאינן מושפעות מבעיות אלה, אינן מבוצעות ברמת

היעילות הדרושה. על הנהלת השירות לעשות לשיפור רמת השירות בכלים העומדים לרשותה ולהעמיק את הפיקוח על יחידותיה המינהליות, כדי שהשירות הבסיסי של העברת דואר יינתן בצורה תקינה.

שירותי הנדסה לרדיו ולטלוויזיה

עד שנת 1965 הפעיל משרד התקשורת הן את אולפני השידור של קול ישראל — הפעלה טכנית — והן את המשרדים עצמם. החל משנת 1965, כאשר נכנס לתוקפו חוק רשות השידור, תשכ"ה—1965, עברה הפעלה האולפנים לידי רשות השידור, אך משרד התקשורת נשאר אחראי להפעלת המשרדים. (בדבר ביקורת מקיפה ברשות השידור ראה בפרק "רשות השידור" בדו"ח זה).

תפקידי משרד התקשורת בתחום זה, כפי שגובשו במשך הזמן בהחלטות מינהליות, הם הפעלת משרדי הרדיו בארבע רשתות, א—ד; הפעלת משרדי הטלוויזיה הכללית והלימודית; פיתוח ותחזוקה של משרדי הרדיו והטלוויזיה; טיפול בטיב קליטה ובתלונות עליו; קיום הקשר בין אולפני הרדיו והטלוויזיה למשרדים. את התפקידים האלה ממלאים שירותי ההנדסה של המשרד על מחלקותיו.

בחודשים מאי—נובמבר 1971 בדק משרד מבקר המדינה בכמה מחלקות של שירותי ההנדסה במשרד התקשורת את הפעולות הנעשות בתחום שידורי הרדיו והטלוויזיה — למעט השירותים לטלוויזיה הלימודית והקשר הטכני בין האולפנים למשרדים.

סמכויות משרד התקשורת בתחום הרדיו והטלוויזיה והתיאום עם רשות השידור

הבסיס החוקי של פעולות משרד התקשורת בעבור רשות השידור הוא סעיף 45 לחוק רשות השידור, תשכ"ה—1965, המורה, שדרכי שיתוף הפעולה שבין הרשות לבין המדינה בכל הנוגע להפעלת השירותים הטכניים וההנדסיים הדרושים לביצוע השידורים ייקבעו על ידי ועדה, שתמנה הממשלה, וקביעותיה יובאו לאישור הממשלה.

— למעשה לא הופעל הסדר זה. הוועדה לקביעת דרכי התיאום בין משרד התקשורת לרשות השידור — לפי סעיף 45 האמור — לא נתמנתה. ועדה בינמשרדית שמינה אגף התקציבים במשרד האוצר בנובמבר 1965 והמורכבת מנציגיו, מנציגי רשות השידור ומשרד התקשורת, לשם קביעת דרכי שיתוף הפעולה בין רשות השידור למשרד התקשורת, הכינה במאוס 1966 טיוטת הצעה בגדון, אולם לא נמצא המשך לטיפול בנושא.

סדרי תיאום בפועל בין חטיבת ההנדסה שברשות השידור לבין שירותי ההנדסה במשרד התקשורת קיימים בתחום הארכת שידורים, ביטול שידורים ומבצעי שידור מיוחדים ברדיו ובטלוויזיה לפי הקווים שהותוו בטיטת ההצעה של הוועדה הבינמשרדית. לצורך טיפול בנושאים אחרים מתקיימות ישיבות תיאום בדרך כלל אחת לחודשיים.

בכמה שטחים חשובים — תחזוקה, הפעלה, טיפול בטיב קליטה ותכניות פיתוח — מתעוררים לעתים בין שני הגופים חילוקי דעות, שלא באו על סידורם בישיבות התיאום ובמגעים אחרים; בהעדר מערכת ממוסדת להכרעה במקרים כאלה, נפלו הכרעות על דעת צד אחד בלבד. להלן כמה דוגמאות:

(א) רשות השידור רצתה לפתוח בשידורי רשת חדשה — רשת ה' — במשרד, שהתפנה לאחר סיום שלבים מסוימים בתכניות הפיתוח לגלים בינוניים וקצרים. שירותי ההנדסה לא הסכימו לנצל את המשרד למטרה זו, מאחר שלדעתם הוא דרוש להשלמת העבודה של מערך המשרדים הקיים, והשידורים ברשת החדשה לא שודרו.

(ב) שירותי ההנדסה ביצעו את פעולות התחזוקה הדו-שבועית של המשרד הראשי של הגל הקל בשעות הבוקר והצהריים. בשעות אלו הועבר השידור במשרד אלטרנטיבי בעל הספק קטן בהרבה, ובכך הוחלשה הקליטה. לדעת רשות השידור אפשר היה לבצע פעולה זו של תחזוקה לפנות בוקר בעת הפסקת השידור. לטענת שירותי ההנדסה הייתה ההפסקה בשידור קצרה מדי לצורך זה, ויש גם שאלה של בטיחות בעבודה. החל מראשית נובמבר 1971 הופעל משרד אלטרנטיבי אחר, שהתפנה אחרי סיומן של עבודות פיתוח, וממדי התקלה צומצמו.

(ג) רשות השידור פרסמה ברבים, שהוחל בשידור סטראופוני של תכניות מוסיקליות מסוימות ברדיו, בלא שהתייעצה קודם עם שירותי ההנדסה. שירותי ההנדסה נתנו פרסום לשידורי טלוויזיה בתדירות גבוהה מאוד בלא להתייעץ עם רשות השידור. (ד) בנושאים של תכניות הפיתוח השונות של המשרדים, טיב קליטה ברדיו וטלוויזיה והקמת משרדי משנה אין שירותי ההנדסה מתייעצים עם רשות השידור ומסתפקים בדיווח בלבד. אמנם שירותי ההנדסה, הם שצריכים להיות בעלי הדעה המכרעת בעניינים אלו, אך בכל זאת רצוי שתהיה התייעצות עם רשות השידור, שמעמדה בעניין זה הוא כשל מזמין עבודה.

שינויים בלוח הזמנים

על פי הוראות הנוהל של שירותי ההנדסה צריך מרכז הבקרה בשירותי ההנדסה לרכז ולתאם את העברת ההודעות של רשות השידור על שינויים בלוח הזמנים של תכניות בין המחלקות השונות בשירותי ההנדסה. מרכז זה פועל 24 שעות ביממה.

— חטיבת הביצוע של הטלוויזיה ברשות השידור נדרשה על ידי מחלקת שידור וטלוויזיה לשלוח את ההודעות על הארכות וביטולים דרכה אל המחלקות. כתוצאה מכך נמסרות ההודעות באיחור של יום אחד לפחות.

תכניות פיתוח

משרד מבקר המדינה בדק את התקדמות הביצוע לפי לוח הזמנים ואת צורת ההתקשרויות עם ספקי הציוד לגבי הפרויקטים הבאים: המרכזים לגלים קצרים ובינוניים; משרדי את"ד (אפנון תדירות, בלועזית F.M. — Frequency Modulator), שמטרתם לשפר את טיב השידור ולשמש אפיק שידור נוסף למקומות מרוחקים; ומשרדי משנה לטלוויזיה.

המרכזים לגלים בינוניים ולגלים קצרים

בדצמבר 1969 התחילו בביצוע הפרויקט לגלים בינוניים הכולל את המרכיבים העיקריים הבאים: התקנת שני משרדים בני 600 קילוואט כל אחד המיועדים להגדלת טווח השידור ישראל בתכניות הערביות; בניית משושה בגובה 115 מ'; הקמת בית המשושה והתקנת ציוד בו; התאמת המבנה הקיים לקראת התקנת המשרד; הנחת קווי זינה מהמשרד למשושה והרכבת גנרטור בעל הספק גבוה לשעת חירום.

ביוני 1970 התחילו בפרוייקט לגלים קצרים הכולל את המרכיבים העיקריים הבאים: התקנת שישה משדרים בני 300 קילוואט כל אחד המיועדים להגדלת טווח שידורי ישראל לתפוצות הגולה; הקמת בית מתגים לקווי זינה; הקמת משושה לוגריטמית מסתובבת ושתי משושות וילון.

— בשני הפרוייקטים חלו בשלבי הביצוע השונים פיגורים, שנעו בין 4 ל-11 חודשים. לדברי רשות השידור הם גררו שיבושים בתכנון השנתי של רשות השידור. להלן מובאים כמה מקרים להדגמה. הפרוייקט לגלים בינויים: המשדר הראשון הופעל במקום ב-31.1.1971 על פי התכנית רק ב-31.10.1971 — פיגור של תשעה חודשים; המשושה בת 115 מ' הוקמה במקום בדצמבר 1970 רק ביולי 1971 — פיגור של 7 חודשים; הפרוייקט לגלים קצרים: המשדר הראשון הופעל במקום ב-14.2.1971 על פי התכנית רק ב-13.6.1971 — פיגור של 4 חודשים; משושה לוגריטמית מסתובבת צריכה הייתה להיות מורכבת בתחילת ינואר 1971, אך ההרכבה יצאה לפועל רק בסוף נובמבר 1971 — פיגור של 11 חודשים.

הסיבות לפיגורים בביצוע הפרוייקטים לגלים קצרים ובינוניים — בעבר הסיבה של פיגור באספקה של מרכיבי המשדר למרכז לגלים בינויים ושל רוב הציוד לשני הפרוייקטים — היו: שירותי ההנדסה לא העמידו לרשות החברה מחו"ל, המתקינה את הציוד למרכז לגלים בינוניים, את כוח האדם המתאים, העובדים הוחלפו מדי פעם בפעם וחלקם הגדול לא עבד באופן קבוע בעבודות ההתקנה; היה פיגור בהשלמת מערכת החשמל במרכזים לגלים בינוניים וקצרים; היו השהיות ביחידות שירותי ההנדסה במתן תשובות ובהעברת מסמכים ותכניות, שנעו בין 25 יום ל-3 חודשים.

משדרי עתודה

שידורי הרדיו והטלוויזיה נחשבים לשירות חיוני, ויש להבטיח ככל האפשר, שלא יהיו בהם הפרעות, ועל כן מקובל, שלכל משדר יש משדר עתודה.

— לא תוכננו משדרי עתודה לרוב תחנות המשנה של שידורי הטלוויזיה, המיועדות להגביר את הקליטה באזורים, שבהם לא נקלטים המשדרים הראשיים. מבין 20 משדרי משנה רק ל-6 יש משדר עתודה. מצב זה גורם, שכל פעם שמשדר משנה מתקלקל או מסיבה כלשהי מפסיק את פעולתו אין אפשרות לתת את השירות עד לתיקון המשדר, דבר הנמשך לעתים זמן רב. למשל, בחקופת הביקורת בסוף ספטמבר 1971 היו משותקים בשל תקלות: משדר המשנה בערבה מאז אפריל 1971, והמשדר המיועד לכסות את דרום בקעת הירדן מיוני 1971. מלבד זאת לא הותקנו משדרי עתודה למשדרי האת"ד לרדיו.

רכישות ציוד

שירותי ההנדסה פנו לחברות שונות בעלות מוניטין המייצרות ציוד וקבעו את הספק לאחר השוואת ההצעות מבחינת הטיב, המחיר ומועד האספקה.

מבין חמש החברות, שמהן הוזמן הציוד לתכניות הפיתוח, נחתם חוזה רק עם חברה אחת. ארבע החברות, שעמן לא היה חוזה, פיגרו בקצב המשלוחים. מנהל שירותי ההנדסה הסביר שחתימת חוזה הוא תהליך ממושך מאוד, ואילו היה צריך להמתין להתחלת הפעולות עד לאחר חתימת החוזה, היה נגרם עיכוב ניכר. לדעת הביקורת התקשרות ללא חוזה אינה רצויה, וכדי למנוע עיכובים בביצוע ניתן לערוך חוזה ביניים או טיוטות חוזה, כפי שנעשה עם החברה, שעמה נחתם חוזה.

לא נחתמו חוזים עם רוב החברות בחו"ל, שמהן נרכש הציוד למשדרי המשנה, ולכן לא הוסדרה בצורה נאותה הספקת חלקי חלוף למשדרי אלו. לדוגמה, במשדר המשנה של הטלוויזיה באזור תל אביב נתברר, כי המנורות החיוניות לא היו באיכות מתאימה, ועד להחלפתן על ידי החברה חלף זמן רב.

טיב קליטה

תלונות מן הציבור

משרד מבקר המדינה בדק את התלונות על טיב הקליטה ברדיו ובטלוויזיה, שנתקבלו בשירותי ההנדסה בחודשים יולי 1970—אוגוסט 1971. הסיבות לתקלות הן בדרך כלל: חוסר משדרי משנה, הפרעות מתחנות זרות ומקומיות, תנאים טופוגרפיים ואטמוספריים. התברר, כי שידורי הטלוויזיה אינם נקלטים קליטה טובה די הצורך בגליל העליון והתחתון באזורי הבקעה והערבה. לפי חישובי משרד מבקר המדינה על סמך מספר התושבים במקומות, שהגיעו מהם תלונות, עולה, כי לפחות 10% מאוכלוסית הארץ אינם קולטים את שידורי הטלוויזיה במלואם ובצורה תקינה.

לגבי שידורי הרדיו התברר, כי אין קליטה טובה די הצורך באזורים הבאים: אילת, אצבע הגליל ובית שאן. מן המסמכים של שירותי ההנדסה התברר, שהתקלות באילת נובעות מחוסר ציוד לעתודה בשרשרת המשדרים המעבירה את השידורים, ומחוסר משדר משנה במקום. יש לציין, שעוד בתכנית האב של משרד התקשורת בשנת 1966, נאמר, שאין קליטה טובה בנגב הדרומי ובאצבע הגליל, ויש להתגבר על כך על ידי הקמת תחנות משנה לרדיו בצורה מתאימה, אך העניין לא בוצע בשלימות עד היום. תלונות רבות על טיב הקליטה יש גם לגבי שידורי את"ד.

שירותי ההנדסה במשרד התקשורת וחטיבת ההנדסה ברשות השידור הגיעו לכלל הסכם ביניהם, שיעבירו זה לזה את התלונות, הנוגעות להם בטפסים סטנדרטיים. ניתוח התלונות מראה, שלא הושב עליהן בדחיפות הראויה. על כ-22% מהתלונות ניתנה תשובה לאחר יותר מ-30 יום. יש לציין, שהעברת מרבית התלונות דרך רשות השידור גם היא גורם לא מבוטל בהשעיית התשובה, ומן הצורך להודיע ברבים, שבענייני טיב קליטה יש לפנות ישר להנהלת שירותי הנדסה, בדרך זו ייחסך זמן ויקטן הפיגור בתשובות על התלונות.

תכנון הטיפול בטיב הקליטה

קיים מיפוי משנת 1970, המפרט את האזורים שבהם טיב הקליטה בשידורי הטלוויזיה הכללית, בשידורי הרדיו ובשידורי את"ד הוא לקוי, אך אין תכנית שיטתית לשיפור טיב הקליטה באזורים אלו.

מלבד המיפוי, מן הצורך היה לערוך, לעיתים מזומנות, סקרים ארציים מקיפים לבדיקת טיב הקליטה בכל מקום ולתכנן על פיה את רשת משדרי המשנה. הסקרים צריכים לכלול בדיקות מדגמיות אצל האוכלוסיה וכן בדיקת עצמת קליטה בקנה מידה ארצי.

- לא נערכו סקרים ארציים כאלה. אשר לאיסוף ידיעות מהאוכלוסיה מסתפקים בקבלת התלונות מהציבור. בדיקה של עצמת קליטה לטלוויזיה נערכה בערים ירושלים, תל אביב, חיפה נתניה, בת ים, חולון, אשדוד, אילת ובאזור הערבה. בדיקות אלה נערכו ללא תכנית עבודה קבועה. עדיין לא נערכו בדיקות עצמת קליטה מקיפות בשאר האזורים אף באלו שיש בהם קשיי קליטה כגון באזורי הגליל העליון והתחתון.

בידי שירותי ההנדסה נתונים על הפרעות בקליטת שידורי הטלוויזיה הנגרמות על ידי שידורי תחנות טלוויזיה זרות, בעיקר באיזור הצפון ובתל-אביב, ועל ידי הפעלת מכשירי קשר, בעיקר בתל אביב. הצעד היחיד עד כה לתיקון הדבר היה הקמת משדר טלוויזיה בתדירות גבוהה באיזור תל אביב. אולם לא נעשה מעקב כדי לבדוק, באיזו מידה פותר משדר זה את הבעיות באותו איזור. בשירותי ההנדסה לא נמצאו תכנות לפעולות נוספות כדי להתגבר על הפרעות אלו.

תחזוקה

כדי להבטיח את התקינות של המשדרים והציוד יש לבצע פעולות תחזוקה שוטפת ומונעת לפי תכנית קבועה.

- בחלק מהתחנות לא היו תכניות לתחזוקה שוטפת או לתחזוקה מונעת; בחלק אחר אמנם היו תכניות, אולם פעולות התחזוקה בוצעו רק בחלק או שלא בוצעו כלל; במקרים רבים לא צוינה הסיבה לכך או צוינה סיבה לא נכונה. כך למשל, במרכז לגלים קצרים יש תכנית תחזוקה שוטפת לגבי כל המשדרים, מחוץ למשדר אחד של 300 ק"ו, בתקופה של עשרה חודשים, מדצמבר 1970 עד ספטמבר 1971, תוכננו 359 עבודות תחזוקה, מהן 51 בוצעו באחור, 122 בוצעו רק חלקית או שלא בוצעו כלל ורק 186 בוצעו במלואן ובזמן. מהעבודות שלא בוצעו או בוצעו בחלקן, היו 41% ללא סיבה ועוד 7% שעליהם דווחה סיבה לא נכונה. למשל, במאי 1971 נרשם בתחנה, כי לא בוצעו עבודות, מחוסר כח אדם, ולאמיתו של דבר לא היה כך באותה תקופה.

קיימת גם תכנית תחזוקה מונעת במרכז זה, אך היא אינה מבוצעת כראוי: מבין 34 עבודות, שתוכננו לתקופה מדצמבר 1970 עד ספטמבר 1971, לא בוצעו 25 עבודות.

במרכז לגלים בינוניים יש תכנית אחזקה שוטפת לגבי המשדרים, אך היא אינה מבוצעת במלואה. מיולי 1970 ועד נובמבר 1970 בינואר 1971, וממארס ועד יוני 1971, תוכננו 369 עבודות, שמהן לא בוצעו 174. יש תוכנית תחזוקה שוטפת לגבי הגנרטור הישן שבשימוש, אך ביומן הטיפול בגנרטור לא פורטו פעולות התחזוקה השבועיות. לגבי הגנרטור החדש לא נמצאה תכנית תחזוקה שוטפת. במרכז זה אין תכנית תחזוקה מונעת לגבי המשדרים והגנרטורים.

תקלות

תחנות השידור מדווחות למחלקות של שירותי ההנדסה על התקלות במשדרים. בדיקת הדו"חות הללו העלתה, שחלק מן התקלות שדווח עליהן הן תקלות נשנות. לדוגמה: במשדר בתדירות גבוהה באיזור תל אביב היו ארבע תקלות במערכת הקול בתקופה מסוף מאי 1971 עד ראשית ספטמבר 1971 ושתי תקלות במערכת ההפעלה מרחוק בתקופה מסוף אוגוסט 1971 עד ראשית אוקטובר 1971. במשדר משנה לטלוויזיה באזור הנגב היו חמש תקלות, שנבעו מדעיכה במשדר, מסוף אוגוסט 1970 עד לסוף מארס 1971. במרכז לגלים קצרים, במשדר החדש של 300 ק"ו, היו שלוש תקלות, שנגרמו מחמת עומס יתר בחודשים יולי-אוגוסט 1971 ושתי תקלות במגברים ביוני 1971. במרכז לגלים בינוניים במשדר של 100 ק"ו היו בתקופה פברואר עד אפריל 1971 ארבע תקלות, שנבעו מעומס יתר; בתקופה עד יוני 1971 היו שתי תקלות בממסר. בתחנת המשנה לרדיו במחוז ירושלים היו שלוש תקלות בשנאי בתקופה מאוקטובר 1970 עד פברואר 1971.

- לא נמצא תיעוד, שהוסקו הלקחים מהתקלות ושניתנו הוראות למניעתן.

כוח אדם

תקינים בלתי מאוישים

במחלקת שידור מחוז תל אביב והמרכז, מבין 108 משרות בתקן 35 משרות אינן מאוישות; מבין 35 הלא מאוישות יש 21 החייבות במכרז. המשרות הלא מאוישות כוללות גם משרות בדרג בכיר כגון סגן מהנדס המחלקה, עוזר טכני מחוזי, מהנדס בינוי ותחזוקה.

- לא ננקטו צעדים מספיקים להביא לאיוש המשרות הפנויות. ב-3.9.1970 פורסמו מכרזים פנימיים על 17 משרות, אולם אלה לא כללו את המשרות של סגן מהנדס המחלקה ועוזר טכני מחוזי. פרסום המכרז לא הביא לאיוש המשרות הפנויות. המשרד לא פרסם מכרז חיצוני על המשרות הפנויות ואף לא מכרז פנימי נוסף כעבור שנה.

נוכחות בעבודה

- רישום הנוכחות נעשה על גבי טופס, שהעובד חותם בו רק פעם אחת בבואו לעבודה. בשלש יחידות לא היה פיקוח מלא על גליונות הנוכחות, והגישה לגליונות הייתה חופשית. לכול בכל עת; היו מקרים מספר, שהעובדים נרשמו כנוכחים על פי הדיווח שלהם, בלא שנמצאה חתימתם בגליונות הנוכחות באותם ימים. עוד נמצא, שבגליון הנוכחות היו בתאריך הבדיקה חתימות לימים שלאחריו.

משרד. מבקר המדינה בדק את דו"חות העסקת העובדים, שהגישה מחלקת שידור מחוז תל אביב להנהלת שירותי ההנדסה והמרכז לחודשים אוקטובר ונובמבר 1970 וינואר עד יולי 1971; דו"חות אלה מסכמים את מספר ימי הנוכחות וההעדרות של אנשי המינהל ועובדי התחנות במחלקה.

התברר שהרישומים לא היו תקינים: סך כל ימי הנוכחות וימי ההעדרות של עובדי התחנות קטן מסך כל ימי העבודה לחודש כמעט בכל אחד מהחודשים שנבדקו — להוציא יולי 1971. לעומת זאת לגבי עובדי המינהל נמצא, כי סך כל ימי הנוכחות וההעדרות שדווח עליהם גדול ממספר ימי העבודה לחודש בכל החודשים.

שעות נוספות

לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א—1951, מותר להעביד עובדים בשעות נוספות רק על פי אישור ממשרד העבודה. סגן מפקח עבודה ראשי במשרד העבודה אישר לשירותי ההנדסה ביוני 1971, כבשנים עברו, להעביד בשעות נוספות על פי חוק זה, כדלהלן: במחלקת שידור מחוז תל אביב והמרכז מותר להעביד 60 מהנדסים, טכנאים ופועלים מקצועיים 4 שעות נוספות. ליום ולא יותר מ-40 שעות נוספות לחודש לכל אחד ו-2 עובדי מינהל ומשק 2 שעות נוספות ליום ולא יותר מ-20 שעות נוספות לחודש לכל אחד. במחלקת שידור מחוז ירושלים והדרום מותר להעביד חלק מן העובדים 5 שעות נוספות ליום ולא יותר מ-50 שעות נוספות לחודש וחלק אחר 7 שעות נוספות ליום, ולא יותר מ-60 שעות נוספות לחודש. מספר השעות הנוספות, שאושר לשתי המחלקות, שווה למספר השעות, שביקשו מהנדסי המחלקות.

- בשתי המחלקות הועסקו עובדים בשעות נוספות מעל למה שהתיר משרד העבודה. הן לפי מספר השעות שהותר ליום והן לפי מכסת החודש.

מחסנים

על פי הוראות התכ"ם יש לנהל בכל מחסן רישום על המלאי בכרססת לפי פריטים. כרססת מלאי מקבילה יש לנהל ביחידה הממונה על המחסן.

— רישום בשני מקומות התנהל רק לגבי המלאי במחסן הרדיו הארצי, המספק חלקי חילוף וציוד לכל תחנות השידור. לגבי המלאי במחסנים שליד תחנות השידור התנהל רישום רק במחסנים.

הרישומים על המלאי לא היו שלמים. במחסנים של המרכז לגלים קצרים ושל המרכז לגלים בינוניים לא היה רישום של ציוד ומכשירים, שהובאו לבצוע עבודות פיתוח. בתחנת משנה לרדיו במחוז ירושלים היו לקויים סדרי רישום המלאי, ולא ניתן היה לוודא את מצב המלאי אפילו לגבי פריטים חיוניים, כגון מנורות רדיו. במחסן חלקי החילוף של תחנת השידור הראשית של הטלוויזיה היה רישום על מנורות רדיו בלבד ולא על פריטי המלאי האחרים.

הוראות התכ"ם מחייבות שייערכו בדיקות מלאי שוטפות, שיקיפו, לפחות פעם בשנה, כל פריט במחסן, ושהן ייעשו על ידי שני עובדים, שאחד מהם אינו עובד במחסן; דו"ח על הבדיקה יימסר לאפסנאי, שישווה את התוצאות לכרססת המקבילה. התפקיד של עריכת בדיקה במלאי מוטל על צוות של עובדים ממחלקת האפסנאות.

— הבדיקות נערכות במחסן רדיו ארצי בלבד ולא במחסנים שליד תחנות השידור, מכיוון שלגביהם אין רישום בשני המקומות. במחסנים אלו נערכות הבדיקות על ידי עובדי התחנות בעצמם.

אין סדרי עיתוד מלאי לגבי פריטים מחוץ למנורות רדיו (ראה דו"ח זה גם עמ' 664).

רמות מלאי

1. רוב הטובין, שרוכש משרד התקשורת, מיועדים לשירותי הנדסה (טלפון ורדיו) — כשני שלישים לפיתוח, דהיינו להקמת מתקנים ולפיתוח הרשת, ושליש להתקנת טלפונים ולתחזוקה. נרכשים טובין גם למוסכי רכב ולבית המלאכה המרכזי של המשרד.

ההיקף הכספי של הקניות היה ב-1969/70 כ-128 מליון ל"י וב-1970/71 — 144.5 מליון ל"י. כ-60% מהטובין, לפי ערכם הכספי, רוכש המשרד מיצרנים מקומיים ומסוכנים מקומיים של יצרנים בחוץ לארץ וכ-40% הוא מייבא ישירות. המלאי המורשה ל-1969/70 הועמד על 85 מליון ל"י ול-1970/71 על 90 מליון ל"י. המלאי הממוצע המחושב על פי היתרות לסוף כל חודש היה בשתי השנים כ-87 מליון ל"י, כשהיתרות הנמוכות היו כ-75 מליון ל"י והגבוהות כ-100 מליון ל"י. סכומים אלה אינם כוללים את המלאי במחסנים של יחידות הביצוע של המשרד. שוויו הכולל של המלאי במחסנים היחידתיים האלה שהרישום בהם הוסב למחשב (ראה להלן), היה במוצע כ-10 מליון ל"י; על היקף המלאי במחסנים היחידתיים האחרים אין נתונים.

2. מחלקת האפסנאות שבאגף כלכלה, משק ונכסים שבמשרד מרכזת את הטיפול ברכישות ובהחזקת המלאי. היא מקיימת מחסנים מרכזיים (מחסנים מחוזיים) בתל אביב ובחיפה; עד סוף מארס 1971 היה מחסן מרכזי גם בירושלים. חלק מהציוד הכלול במלאי המרכזי של המשרד, בעיקר מרכוזות טלפון וציוד הקשור בהן, מאוחסן, עד להתקנתו, במפעלים שייצרו אותו. יחידות הביצוע של המשרד מקיימות מחסנים בערים הגדולות וכן מחסנים

אזוריים. המחסנים נמצאים ביותר מ-30 מקומות ברחבי הארץ, והם באים לענות מבחינת הפריסה גם על צורכי שעת חירום. טובין, שכבר נופקו לעבודה וטרם נצרכו, מוחזקים מחוץ למחסנים, באחריות מנהלי עבודה.

מספר הפריטים שקוטלגו בקטלוג החדש של המשרד (ראה להלן עמ' 663), מגיע ל-40,000; מספר הפריטים המצויים במלאי למעשה נאמד ב-30,000.

הטבלה הבאה מראה את הרכב המלאי המרכזי לסוגיו ואת שווי (באלפי ל"י); הנתונים שאובים מהדו"חות החודשיים של המשרד. סבב המלאי המרכזי ב-1969/70 היה כ-1.5. בשל שיטת הרישום והקטלוג אין בשלב זה נתונים על סבב המלאי לפי סוגיו. הטבלה אינה כוללת את המלאי במחסני יחידות הביצוע, בשווי כולל של כ-10 מיליון ל"י.

ערך המלאי ליום				סוג הטובין
31.3.1970	30.9.1970	31.12.1970	31.3.1971	
19,937	21,824	25,881	27,753	כבלים
25,564	26,920	29,312	28,819	ציוד למרכזים
1,543	1,163	1,543	2,117	מרכזיות פרטיות ומאגדים
2,108	2,968	3,397	4,615	מכשירי טלפון וטלפרינטר
6,325	5,901	3,829	4,464	ציוד רדיו
2,843	2,642	3,996	5,175	ציוד נושא
332	385	232	301	ציוד תחבורה
775	1,350	720	902	ביגוד וציוד משרדי
15,374	17,537	23,189	26,651	חלקי טלפון, טלפרינטר ושונות
74,801	80,690	92,099	100,797	סה"כ

ביקורת על מחסני התקשורת נערכה לאחרונה ב-1968, וממצאיה נכללו בדו"ח השנתי 19 (עמ' 202); ממצאי מעקב הובאו בדו"ח 21 (עמ' 63). בחודשים אפריל-מאי 1971 סקר משרד מבקר המדינה באגף כלכלה, משק ונכסים ובשירותי ההנדסה, את ההסדרים לקביעת רמות המלאי והשמירה עליהן, במסגרת בדיקה לצורך חוות הדעת. בדבר רמות מלאי במשק הממשלתי (ראה בדו"ח זה עמ' 197).

עלות הטיפול

האפסנאות המרכזית היא יחידה סגורה מבחינה תקציבית, שכן את הוצאותיה צריכות לכסות היחידות המשתמשות בשירותיה בדרך של זקיפת חיוב בשיעור של 5% ממחיר הטובין, שהן משכו ממחסני האפסנאות.

בשנת 1970/71 הייתה ההכנסה של האפסנאות ממקור זה 6.1 מיליון ל"י, מזה סך 4.7 מיליון ל"י נועד להוצאות האפסנאות: שכר עבודה ותנאים סוציאליים (בכלל זה הפרשה לפנסיה ופיצויים), להחזקת המחסנים, להוצאות מינהל וארגון, לפחת ומחיקות מהמלאי. היתרה בסך 1.4 מיליון ל"י נועדה לרכישת כלי רכב למשרד התקשורת.

תקציב האפסנאות אינו כולל ריבית על ההשקעה במלאי, וזו משתקפת בהוצאות משרד התקשורת רק בעקיפין, כחלק מהריבית בשיעור של 7%, שבה מחייבים את המשרד

על חובו הכללי לאוצר המדינה. על בסיס השווי הממוצע של המלאי בשנת 1970/71 מגיעה הריבית על ההשקעה בו ל־6 מליון ל"י בקירוב, והוא מהווה אפוא — אף בשיעור הנמוך של 7% — גורם עיקרי בעלות החזקת המלאי. לפי ההסדרים הנוכחיים אין גורם זה נזקף לעלות המלאי וממילא אינו משתקף במחיר הטובין.

משרד האוצר הודיע, שהחל משנת 1972/73 ידאג אגף התקציבים לתיקצוב הריבית על המלאי במסגרת התקציב להוצאות מחלקת האפסנאות.

סדרי רכישה

הטובין לשימוש המשרד נרכשים על ידי האפסנאות ביזמת היחידה הזקוקה להם — בעיקר שירותי הנדסה — או ביזמתה היא. הפריטים הנמצאים בשימוש באורח מחזורי נרכשים ביזמת האפסנאות; כ־400 מהם נמצאים במעקב מיוחד של "מתאם רכישות" (ראה להלן). ההזמנות לספקים הן בדרך כלל לכמות הדרושה למשך שנה; האספקה נעשית לעתים בהתאם למוסכם, מנות מנות. יש אשר ההתקשרות היא לתקופה ארוכה יותר — עד שלוש שנים. לגבי פריטים מועטים בלבד מייצור מקומי קיימים הסכמים, שבהם נקבע מראש מחיר הפריט, וניתן לרכוש מהם באופן שוטף, לפי הצורך. יש שטובין הנרכשים בארץ אינם עוברים את המחסנים המרכזיים אלא מסופקים ישירות ליחידות; בשנת 1970/71 היה היקפן של רכישות כאלה כ־20 מליון ל"י. המדובר בטובין שונים המועברים למעשה ישירות לאחר עבודה ובציוד המסופק מהמפעלים היצרניים במישרין להתקנה כדי לחסוך בהוצאות טיפול. היחידות גם רוכשות במישרין — בהיקף של כמה מאות אלפי ל"י בשנה — פריטים הדרושים נדחפות והחסרים במלאי המרכזי או פריטים, שאינם מוחזקים במלאי כלל.

— האפסנאות עוקבת אחר הטיפול ברכישה עד להוצאת ההזמנה לספק, אך לא היה מעקב בשלבים שלאחר מכן, אלא על פי תזכורות מהיחידות הדורשות. ביוני 1971 נתקבל לראשונה דו"ח ממחשב, המפרט את כל ההזמנות הפתוחות ותאריכי האספקה הצפויים, אך דו"ח כולל ומקיף כזה אינו משמש מכשיר נוח למעקב. המשרד הודיע, שהוא יעשה להגברת המעקב אחר ביצוע הזמנות.

סדרי רישום, ניפוק ופיקוח

1. — רישום המלאי במחסנים המחזויים וב־21 ממחסני היחידות (16 מחסנים אזוריים של שירותי הנדסה, 4 מחסני תחבורה ומחסן בית המלאכה המרכזי) מתנהל בעזרת מחשב במונחים כמותיים וכספיים; במחסנים עצמם קיים גם רישום כמותי ידני. במחסנים אחרים — וביניהם מחסני עבודה בערים הגדולות, שהיקפם ניכר, ומחסני חלקי חילוף בתחנות שידור וקליטה — נעשה הרישום באורח ידני בלבד והוא אינו סדיר; אין נתונים מרוכזים על המלאי שלהם ועל התנועה בו (ראה גם בדו"ח זה עמ' 660). מבחינה תקציבית המחסנים המחזויים הם "מוקצבים כמלאי". טובין שנופקו למחסנים יחידתיים נזקף שוויים לתקציב היחידה. כאשר מדובר במחסנים, שבהם מתנהל הרישום בעזרת מחשב ("מחסנים ממוכנים"), קיים עוד פיקוח חשבונאי על הטובין עד לניפוקם; ואילו טובין, שנופקו למחסנים האחרים ("מחסנים בלתי ממוכנים"), נחשבים, כאילו נצרכו עם ניפוקם, ואין עליהם עוד פיקוח מרכזי. במחסנים הבלתי ממוכנים יש ציוד בעל ערך כספי ניכר, כך, למשל במחסן ההתקנות בתל אביב מצויים בדרך כלל בידי כל מנהל עבודה טובין לצריכה של 10—15 יום. מחסן אחר, שעל תוכנו אין פיקוח סדיר באמצעות רישומים, הוא מחסן של מחלקת בינוי מרכזות; במחסן זה מאוחסנות כמויות ניכרות של טובין, שנתרו מביצוע עבודות.

2. - המחסנים היחידתיים מושכים טובין מהמחסנים המחוזיים אחת לשניים או לשלושה שבועות, ומחסנים בלתי ממוכנים — אף לעתים קרובות יותר. פרט לסוגים מעטים של ציוד, היקף המשיכה הוא לפי שיקול דעתו של מהנדס האיוור. ניפוק מהמחסן המחוזי למחסן האזורי הוא לפעמים בכמויות העולות על מה שדרשה היחידה, והסיבה לכך שלא לפצל יחידות אריזה. לעתים מוצדק הדבר מטעמים של חסכון בטיפול, אף על פי שבכך מתארכת תקופת הצריכה. אך יש שהיחידה זקוקה רק לאותה כמות שהיא מזמינה, והכמות הנוספת נשארת לא שימוש. המשיכה במחסני היחידות נעשית על ידי מנהלי עבודה. טובין כבדים, כגון כבלים, המאוחסנים מחוץ למבנים, נוטלים מנהלי העבודה ללא פיקוח מצד מחסנאי ומדווחים על צריכתם רק לאחר גמר העבודה.

בדיקה של תנועת המלאי במחסנים היחידתיים הממוכנים העלתה, שבשנת 1969/70 היה הסבב בממוצע 3.2, מהנתונים לשנת 1970/71 מתברר, שב-6 מהמחסנים, חל במשך שנה זו גידול במלאי הממוצע מ-2.7 מליון ל"י ל-4.3 מליון ל"י, תוך ירידה בסבב מ-3.0 ל-1.7.

משרד התקשורת הודיע, שלאחרונה הוכנו רשימות של רמות מלאי מוערי ומירבי לגבי פריטים סטנדרדיים המוחזקים במחסנים האזוריים. כל כמות שתעלה על הרמה המיבית תוחזר למחסן המחוזי.

3. - הביקורת דנה עם משרד התקשורת על הסדרים, שמגמתם להגביר חסכון בניצול הטובין: במחסנים האזוריים יש אשר מתחילים להשתמש בתוף חדש של כבל, לפני שנוצל התוף הקודם במלואו, ומן הראוי להנהיג פיקוח בתחום זה; שיטת שכר עידוד המופעלת בענפים רבים עלולה אף היא להביא לחוסר הקפדה על ניצול חומרים, כל עוד עניין זה אינו אחד הגורמים המובאים בחשבון בחישוב הפרמיות.

4. - צוות של שלושה עובדי האפסנאות מבקר באופן שוטף את המלאי במחסנים המחוזיים ובמחסנים היחידתיים הממוכנים, שבהם הרישומים הקיימים מאפשרים בדיקה. אין סיפק ביד הצוות לבדוק את כל הפריטים אפילו אחת לשלוש שנים. ההשוואה בין המצאי ובין היתרות הרשומות נעשית על סמך כרססת המלאי והשוברים במחסן הנבדק, ואין נעזרים בדו"ח המפקח על ידי המחשב בגלל פיגור בהכנתו. ביקורת המלאי נעשית אפוא על פי רישומי המחסן עצמו בלבד, ואין דבר זה עונה על דרישות בידוק. צוות ביקורת המלאי אינו פועל במחסנים הבלתי ממוכנים, שבהם הרישומים הקיימים אינם מהווים בסיס מספיק לביקורת סדירה.

קיטלוג ודיווח ממוכן

במשרד התקשורת קיים קטלוג ישן, ממזין למספר קבוצות, שהסימולים בו נוצרו ממספור שוטף של הטובין, לפי סדר כרונולוגי של כניסתם למחסנים המרכזיים. לכל מחסן היה קיטלוג משלו, ולכל פריט היו שלושה מספרים קטלוגיים שונים — כחדש, כמשמש וכעומד לחיסול. קיטלוג זה לא ענה לצרכים. בשנים 1967—1969 הכינה חברה פרטית, לפי הזמנת המשרד, קטלוג חדש — אחיד לכל המשרד — שסימוליו משמעותיים. הקטלוג החדש עוד טעון התאמה להנחיות האוצר במסגרת הקיטלוג הכללי למשרדי המשלה (ראה לעיל עמ' 199).

עיבוד הנתונים על מלאי במחשב, שהמשרד התחיל בו עוד בשנת 1960, באמצעות המרכז למיכון משרדי, עדיין נזקק למספרים הקטלוגיים הישנים, דבר המגביל את יעילותו. לאחרונה הוחל בהסבת הרישום לפי הקטלוג החדש, ובהוצאת עיבודים במחשב של המשרד.

המערכת הממוכנת הקיימת מפיקה מספר גדול של דו"חות, ובהם מידע רב על תנועת המלאי. סקירת דו"חות אלה העלתה, שניצולם לא היה אופטימלי, בין השאר משום שהם התקבלו בפיגור — כשלושה חודשים לאחר גמר החודש, שעליו נסב הדו"ח, במקום כמתוכנן לאחר שבועיים. מסיבות אלה הנהיגו יחידות מסוימות לצרכיהן רישומי עזר, במקום להזדקק למידע הכלול בדו"חות.

עיתוד מלאי

1. - משרד התקשורת לא הגיע עדיין למערכת כוללת של עיתוד מלאי. כבסיס לרכישת הטובין הדרושים לביצוע תכניות פיתוח, משמשת תכנית רכישות רב-שנתית ושנתית. הטובין להתקנת טלפונים ולתחזוקה נרכשים עד כה בעיקרו של דבר על בסיס שילוב של נסיון העבר, דרישות היחידות ומעקב מיוחד לגבי מספר פריטים חשובים. במחסן כלי עבודה של האפסנאות נקבעו רמות מירביות ומוזעריות, אך אין אלה מהטובין העיקריים. בשנת 1967 הונהג באפסנאות מעקב מיוחד לגבי קבוצה של כ-400 פריטים, שהמחזור השנתי הכולל בהם בשנת 1969/70 היה כ-50 מליון ל"י, דהיינו כשליש מהיקף הקניות הכולל. המדובר בעיקר בצידוד להתקנה ותחזוקה של טלפונים, שהתנועה בו רבה. המעקב שהוא באחריות ממלא תפקיד מיוחד באפסנאות — "מתאם הרכישות" — אינו נעזר במיכון אלא מתנהל על פי רישום ידני בכרססת עזר. לגבי כ-50 פריטים, שהם חיוניים במיוחד, נדרשים מנהלי המחסנים המחזויים לדווח כל עשרה ימים על מצב המלאי בהם. גם לגבי 400 פריטים אלה לא נקבעו רמות מלאי מוערי ומירבי ונקודת הזמנה, והאיוון נעשה על סמך מגע שוטף עם המחסנים והצרכנים מצד אחד והספקים מצד אחר.

- המעקב המיוחד לא היה בו כדי למנוע אוזלת מלאי בפריטים שונים. בבדיקה, שנערכה במחסן המחזוי בתל אביב, הועלו מקרים לא מועטים, שהמחסן לא מילא הזמנה של יחידה או לא סיפק לה את כל הכמות שדרשה, משום שהפריט לא היה במלאי במחסן או היה מצוי בכמות קטנה מדי. בחלק מהמקרים נעוצות התקלות, לדברי משרד התקשורת, בסיבות, שאינן תלויות בו ושלא ניתן היה לחזותן מראש, כגון פיגורים בלתי צפויים בהספקה בגלל שביתות ממושכות וכדומה; אך בלמעלה ממחצית המקרים שנבדקו לא היו סיבות כאלה. לאחרונה הנהיג המחסן המחזוי בתל אביב מערכת עזר משלו למעקב אחרי המלאי ב-100 פריטים חשובים.

באותו מחסן היו גם פריטים, שבהם לא הייתה תנועה, או שהתנועה בשנת 1970/71 הייתה קטנה לעומת הכמות, שהייתה במלאי. דוגמאות, שנמסרו למשרד התקשורת, כללו 6 פריטים, שערך המלאי בכל אחד מהם באותו מחסן עלה על 100,000 ל"י. כדוגמה בולטת של אי התאמה בין המלאי ובין קצב הצריכה יכול לשמש פריט של ציוד, שמחירו קרוב ל-5,000 ל"י ליחידה: המחסן גיפק בתקופה אפריל 1970 — פברואר 1971 18 יחידות, ובאותה תקופה נכנסו למחסן 114 יחידות, ברובן בחודשים דצמבר 1970 — ינואר 1971; המלאי בפברואר 1971 היה 111 יחידות בשווי של 514,150 ל"י.

2. בשנת 1971 החל משרד התקשורת בתכנון של מערכת כוללת של עיתוד מלאי בשירותי ההנדסה. מגמת המשרד היא לקיים רמה מוערית של חודש אחד ורמה מירבית של עד שלושה חודשי צריכה, ולהבטיח מלאי בטחון יותר גדול בפריטים, שייקבעו כחיוניים במיוחד. בעיתוד המלאי, שינוהל בעזרת מחשב, ייכללו כל הפריטים בצריכה שוטפת וכן פריטים, שנועדו לביצוע עבודות פיתוח, אם הדרישה להם היא בעלת אופי קבוע וחוזר. לקראת עיבוד השיטה החלו שירותי ההנדסה, לפי שיטה ידנית, בריכוז מידע על הצריכה ב-700 פריטים חשובים. כן הוחל בהרצה של עיתוד פריטי טלפרינטר, שעליהם היו נתונים מסודרים על הצריכה בעבר.

במשרד התקשורת נמצא נושא המלאי והנושאים הנלווים לו בטיפול מתמיד, והמשרד מכיר בצורך של הנהגת עיתוד מלאי המבוסס על קריטריונים ענייניים ובדקים ושל ייעול שיטות העבודה. עם זאת מצביעים ממצאי הביקורת, שההתקדמות מבחינת שיטות העבודה עד כה הייתה איטית מדי והיא לא הדביקה את הצרכים. המשרד נוקט לאחרונה צעדים לתיקון המצב, אולם כדי להביא לשיפור בעל משמעות מן הצורך שהפעולות הרבות, שעוד דרושות לעיבוד של מערכת חדשה של עיתוד מלאי ולהשלמת התשתית של מידע, שבלעדיה היא לא תוכל להיות מופעלת, יבוצעו בשיטתיות ובהתמדה.

ממצאי מעקב

ניהול כוח אדם

דו"ח שנתי 20, עמ' 223

מבנה כוח האדם. מספרן של המשרות הבלתי מאוישות בשירותי הנדסה, מלבד המשרות המוקפאות, היה במאוס 1969 כ-820, אחוז ניכר מכלל המשרות שבשירות. לדעת הביקורת היה מן הדין לבדוק ולקבוע, אילו משרות נחוצות ואלו מהן לא נחוצות ויש לבטלן, כדי שהתקן ישקף באופן יותר מציאותי את כוח האדם הדרוש.

בשנתיים האחרונות היו שינויים ארגוניים, שבעקבותיהם שונו התפקידים של משרות רבות בתקן: בשנת 1969/70 — 300 וב-1970/71 — 700. עם זאת לא חל שיפור באיזוש המשרות הפנויות, ומספרם עלה בינואר 1972 ל-900; 750 בקירוב מבין העובדים הארעיים בשירותי ההנדסה מועסקים מתוך כוונה לקלטם ולשבצם בתקן.

המשרד לא הגיש לוועדה לבדיקת משרות שליד נציבות שירות המדינה, ושימוות העובדים הארעיים שברצונו להעסיק אותם מעל ל-6 חודשים, לשם אישורן.

בשנת 1970/71 הוגשו הרשימות הנדרשות; הרשימות לשנת 1971/72 הוגשו בחלקן ובחלקן נמצאות בשלבי הכנה.

במאוס 1969 הועסקו כ-3,300 עובדים ארעיים, המהווים 25% מכלל העובדים במשרד. לדעת הביקורת היה מקום לצמצם את המקרים של העסקה ארעית בלתי מוצדקת בתפקידים שמאופיים קבועים, ומספרם אינו מבוטל.

במאוס 1971 ירד מספר העובדים הארעיים לכ-2,800, כ-21% מכלל העובדים.

קבלת עובדים וקידומם. לפי הוראות התקשיר יש להתחיל בעוד מועד במילוי משרה העומדת להתפנות. רק 12 מבין 132 מכרזים שנבדקו פורסמו לפני התפנות המשרה.

בדיקה מפורטת בארבע יחידות מחוזיות העלתה, שבמחצית המקרים התפרסם המכרז בין חודשיים לחצי שנה מאז התפנות המשרה; במחצית השנייה של המקרים היה משך הזמן ארוך יותר, לעתים שנה ומעלה.

בדיקה חוזרת בשירותי ההנדסה, שירותי הדואר ושירותי הטלפון העלתה, שחל שיפור מה: 8 מבין 86 מכרזים שנבדקו פורסמו לפני תאריך התפנות המשרה; 59